

Vysoká škola ekonomická v Praze

Bakalářská práce

2014

Klára Žižková

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta podnikohospodářská

Studijní obor: Arts management

Název bakalářské práce:

Problematika ekonomického využití památek industriální architektury na příkladu písecké Sladovny

Autor bakalářské práce:

Klára Žižková

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Vojtěch Kouba, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma “Problematika ekonomického využití památek industriální architektury na příkladu písecké Sladovny” vypracovala samostatně s využitím literatury a informací, na něž odkazuji.

V Praze dne 26. května 2014

Klára Žižková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala mému vedoucímu práce Ing. Vojtěchu Koubovi, Ph. D. za ochotu, pomoc a cenné rady při psaní bakalářské práce.

Název bakalářské práce:

Problematika ekonomického využití památek
industriální architektury na příkladu písecké
Sladovny

Abstrakt:

Práce je věnována problematice ekonomického využití staveb industriální architektury. Po teoretickém vymezení industriální architektury zmiňuje specifika její památkové ochrany. Práce analyzuje přístup k ochraně a konverzi industriálních památek v České republice, důvody vedoucí k obnově průmyslových objektů a způsoby jejich nového využití.

Praktická část je věnována konkrétní industriální stavbě, a to Sladovně v Písku, která dnes slouží jako sídlo kulturní organizace. Práce mapuje historii této stavby a jejího původní využití, průběh rekonstrukce objektu pro nové využití. Hodnotí finanční náročnost konverze, její přínos pro obyvatele z hlediska sociálního a ekonomického a zamýšlí se nad další animací objektu Sladovny, který je v současné době využíván pouze z jedné třetiny.

Klíčová slova:

průmyslové dědictví, konverze, Sladovna, centrum ilustrace, Písek

Title of the Bachelor's Thesis:

Písek Malt house - A study on economical usage of industrial architecture

Abstract:

This Bachelor Thesis focuses on the issue of economic use of industrial buildings. Having defined industrial architecture theoretically, specific aspects of its historic preservation are mentioned. This thesis analyses approach to protection and conversion of industrial monuments in the Czech Republic, reasons for renewal of industrial constructions, and ways of their new employment.

The practical part examines an industrial building, Malt house in the city of Písek particularly, which nowadays serves as a seat of a cultural organisation. This Thesis researches the history of the building and its original use, and the course of its reconstruction for the purpose of new use. Moreover, besides financial burden of the conversion, its profit for local citizens in social and economic terms is assessed, and further renewal of the Malt house, which is currently employed only from one third, is considered.

Key words:

Industrial heritage, conversion, Malt house, the centre of illustration, Písek

Obsah

Seznam zkratk	9
Úvod	10
1. Průmyslové stavby	11
1.1. Vývoj výrobně-technických staveb.....	11
1.2. Rozdělení výrobně-technických staveb dle účelu.....	15
2. Průmyslové dědictví.....	17
2.1. Definice průmyslového dědictví.....	17
2.2. Vývoj průmyslové ochrany v Čechách	18
2.3. Organizace zabývající se danou problematikou	20
3. Konverze průmyslových objektů	22
3.1. Vývoj názoru na animaci technických staveb	22
3.2. Důvody vedoucí k animaci	23
3.3. Stavby vhodné k animaci	25
3.4. Způsoby nového využití průmyslových staveb.....	26
3.5. Příklady úspěšných konverzí pivovarů a sladoven	29
4. Historie Písku	32
5. Historie Sladovny.....	37
5.1. Vyjádření státní památkové péče.....	38
5.2. SLADOVNA PÍSEK o.p.s.....	40
6. Rekonstrukce Sladovny.....	41
6.1. Stav před rekonstrukcí	41
6.2. Průběh rekonstrukce.....	43
6.3. Náklady na rekonstrukci.....	49
7. Vývoj po konverzi.....	50
7.1. Prostorové možnosti objektu	52
7.2. Současná činnost.....	54
7.3. Personální zabezpečení.....	55
7.4. Rozpočet organizace.....	56
7.5. Možnosti využití prostor Sladovny.....	58
8. Dotazníkové šetření.....	62
8.1. Cíle výzkumu.....	62
8.2. Metoda výzkumu	62
8.3. Výsledky dotazníkového šetření	62
Závěr	67

Seznam použité literatury	69
Přílohy	72
Seznam obrázků, tabulek a grafů.....	79

Seznam zkratek

ČKAIT - Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků

ČSSI - Český svaz stavebních inženýrů

EU – Evropská unie

FA ČVUT – Fakulta architektury Českého vysokého učení technického v Praze

ICOMOS - International Council for Monuments and Sites

NPÚ ÚP – Národní památkový ústav – ústřední pracoviště

SOPD NTM - Sekce ochrany průmyslového dědictví při Národním technickém muzeu v Praze

TICCIH - The International Committee for Conservation of the Industrial Heritage

UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

VCPD – Výzkumné centrum průmyslového dědictví

YMCA - Young Men's Christian Association

Úvod

Téma své bakalářské práce jsem si vybrala pro jeho zajímavost a aktuálnost. Problematice nevyužívaných industriálních objektů by se měla v naší společnosti věnovat větší pozornost. Jako ukázkový příklad nového využití průmyslových památek jsem zvolila Sladovnu v jihočeském městě Písek. Tento objekt chátral více než třicet let, ale díky odhodlanosti a vytrvalosti místních aktérů (a samozřejmě díky možnosti čerpání dotačních prostředků ve vybraných programech) se ho povedlo přivést opět k životu.

Cílem této práce je přiblížit problematiku průmyslového dědictví a jeho možného ekonomického využití. Industriálním památkám nebyla až do poloviny 20. století věnována příliš velká pozornost, v současnosti se ale přístup k těmto stavbám výrazně zlepšuje. Mnoho výrobních a technických objektů postavených na území Čech v době největšího průmyslového rozkvětu však se změnou výrobně-technických podmínek dnes již ztratilo svoji původní funkci a bez jakéhokoliv nového využití podléhá vlivu času. Vzhledem k bohaté průmyslové historii České republiky lze v každém menším městě nalézt minimálně jednu takovou stavbu.

První hypotézou bakalářské práce je tvrzení, že nové využití bývalé písecké Sladovny, která nyní funguje jako jedno z kulturních center města, bylo zvoleno vhodně. Návaznou hypotézou je předpokládaný pozitivní přínos Sladovny pro sociální a kulturní rozvoj města a jeho obyvatel.

K dosažení uvedených cílů práce bude provedena analýza sociálního a kulturního přínosu Sladovny obyvatelům města. Předmětem výzkumu bude vnímání Sladovny píseckými občany. Primární výzkum bude proveden pomocí dotazníkového šetření na vzorku občanů města Písek.

1. Průmyslové stavby

1.1. Vývoj výrobně-technických staveb

Industriální dědictví je tvořeno pozůstatky industriální kultury (továrny, skladiště, dopravní stavby a místa, kde se zpracovávají suroviny), které mají pro současnou společnost technickou, vědeckou, historickou, architektonickou, kulturní či sociální hodnotu.¹

Podle Hlaváčka se první průmyslové objekty začaly objevovat již tisíc let před naším letopočtem v Indii a v polovině 3. století i v Číně. Byly to předchůdci současných průmyslových staveb a s určitou modifikací jsou na některých místech v Číně využívány dodnes.²

První výrobní stavby v podobě, v jaké je známe dnes, se začaly objevovat v raném středověku, ve 12. – 13. století, v rámci středověké kolonizace. Díky změnám v organizaci práce se mnoho lidí přesouvalo od zemědělské výroby k výrobě řemeslné, která se koncentrovala ve středověkých městech.³ Ve 13. století se utvářely společenství řemeslníků stejné profese v jednom místě: cechy. Největšího rozvoje dosahovaly v 15. století a od 17. století postupně zanikaly. Většina cechů byla schopna pracovat v dílnách klasických měšťanských domů, avšak některé činnosti již vyžadovaly odlišnou funkční formu a také specifickou infrastrukturu, jako jsou větrné mlýny, železářské pece a báňské stavby.

Od 14. století se u nás začala objevovat významná železářská stavba – hamr. Hamr byl vybaven velkou pecí a především mechanickými kladivy, která byla popoháněna vodním kolem. Dalšími diferencovanými jednoúčelovými zařízeními byly žentoury a báňské stavby, které se u nás využívaly k těžbě stříbra.⁴

Období tzv. feudální techniky od počátku 16. století je spojeno se vznikem manufaktur, budov určených pro výrobu, které byly založeny na důsledné dělbě práce pomocí jednoduchých nástrojů. Příkladem může být tiskařská manufaktura v Norimberku, královské dílny na výrobu nábytku ve Francii či manufaktury na výrobu porcelánu v Míšni a Vídni. Manufaktury se postupně začaly objevovat i v českých zemích.⁵

¹ Charta industriálního dědictví. In: *VCPD - Výzkumné centrum průmyslového dědictví* [online]. 2003 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://vcpd.cvut.cz/33-206-aktuality-charta-industrialniho-dedictvi.aspx>

² HLAVÁČEK, Emil. *Architektura pohybu a proměn*. Praha: Odeon, 1985. s. 18

³ HLUŠIČKOVÁ, Hana. *Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: Díl 1. A-G*. 1. vyd. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-7277-043-8

⁴ HLAVÁČEK, Emil. *Architektura pohybu a proměn*. Praha: Odeon, 1985. s. 19

⁵ Tamtéž. s. 21

Tomáš Šenberger rozděluje technické stavby do tří skupin: výrobní stavby předindustriální, industriální a současné.⁶

U výrobních staveb předindustriální éry se architektura a především účel lišily dle oblastí, ve kterých byly objekty stavěny. Z větší části to byly pivovary, mlýny a manufaktury. V severních Čechách se začátkem 18. století začal rozvíjet textilní průmysl, což doprovázel vznik mnoha soukenických a plátenických manufaktur. Ke konci 18. století se do manufaktur přesouvala i strojírenská výroba. Manufaktura se stala významným vývojovým stupněm mezi řemeslnou cechovní výrobou a strojní kapitalistickou výrobou.⁷ Technické objekty předindustriální éry byly většinou vystavěny v dobovém barokním slohu, mnoho z nich však bylo v průběhu let zničeno. Mnohem více staveb se dochovalo z 19. století, tedy z období průmyslové revoluce.⁸

Období od 19. století do druhé světové války je nazýváno obdobím staveb industriálních. Těchto budov bylo vystavěno mnohonásobně více. Hlavním impulsem pro rozmach industriálních staveb byla průmyslová revoluce, kterou lze časově zařadit od doby zavádění strojů do textilního odvětví (Evropa – konec 18. století) do zavádění nové techniky do odvětví těžkého průmyslu (70. léta 19. století).⁹

Textilní průmysl si během průmyslové revoluce udržel výsadní postavení s 40% veškeré výroby. První textilní manufaktura u nás, Leitenbergerova přádelna se spřádacím strojem, vznikla roku 1797 ve Verneřicích.¹⁰

Kromě textilní výroby se v Čechách hojně rozšířil i potravinářský průmysl, navazující na tradice předchozích staletí. První cukrovar u nás byl postaven roku 1830, o 33 let později jich na našem území bylo již 114.¹¹

V souvislosti s textilní výrobou se rozvíjel také strojírenský průmysl (zpočátku z důvodu drahého dovozu strojů ze zahraničí), který se zaměřoval především na výrobu strojů pro cukrovarnictví a pivovarnictví. Roku 1814 byla ve Šlapanicích u Brna založena první strojírna u nás.¹²

Kromě strojírenství se rozvíjela také výroba železa a oceli. První vysoká pec u nás, Rudolfova huť, byla postavena v letech 1836 – 1838 ve Vítkovicích. Následovala ji v roce 1854 Vojtěšská huť na Kladně.¹³

⁶ ŠENBERGER, Tomáš. Rekonstrukce výrobně-technických staveb k novým účelům. 2.vyd. Praha: Národní technické muzeum v Praze, 1995. Rozpravy Národního technického muzea v Praze. ISBN 80-7037-044-0. s. 22

⁷ HLAVÁČEK, Emil. *Architektura pohybu a proměn*. Praha: Odeon, 1985. s. 22

⁸ ŠENBERGER, Tomáš. Rekonstrukce výrobně-technických staveb k novým účelům. 2.vyd. Praha: Národní technické muzeum v Praze, 1995. Rozpravy Národního technického muzea v Praze. ISBN 80-7037-044-0. s. 24

⁹ Tamtéž. s. 24

¹⁰ HLAVÁČEK, Emil. *Architektura pohybu a proměn*. Praha: Odeon, 1985. s. 23

¹¹ Tamtéž. s. 24

¹² Tamtéž. s. 24

¹³ Tamtéž. s. 24

Konec 19. století přinesl dvě výrazné inovace. Byly jimi vynález železobetonové konstrukce a počátek využívání litiny jako stavebního materiálu. Železobetonové konstrukce se začaly hojně využívat pro technické a výrobní stavby. Litina sloužila jako součást nosných konstrukcí a také jako ozdobný prvek na budovách.¹⁴

Díky objektům továren, tržnic a nádraží se technické stavby poprvé dostaly do center měst a do centra pozornosti architektů. Pro tuto éru je typickým architektonickým stylem klasicismus. Stavby často připomínají zámecké objekty, ze kterých architekti čerpali inspiraci pro své návrhy. Romantismus a historismus vyústily v eklektismus, historizující slohy byly tedy velice oblíbené a pro továrny této doby charakteristické. Typickým znakem staveb z přelomu 19. a 20. století je režné cihelné zdivo.¹⁵

Průmyslové stavby se dynamicky vyvíjely až do první světové války, která technický vývoj (mimo oblastí spojených se zbrojní výrobou) přerušila.

V meziválečném období se průmysl společně s příchodem funkcionalistické architektury modernizoval. Stavěly se stavby s velkými univerzálními prostory a velkými okny, která poskytovala dostatek světla. Nejvýznamnějším příkladem české funkcionalistické architektury jsou objekty společnosti Baťa, které se staly vzorem pro mnoho dalších návrhů výrobních objektů.¹⁶ Dalšími reprezentanty čisté funkcionalistické architektury jsou elektrárna ESSO v Kolíně a továrna na léčiva v Měcholupech, obě z roku 1930.¹⁷

Ve 30. letech zasáhla do vývoje průmyslové architektury celosvětová hospodářská krize. Funkcionalistická průmyslová architektura, která nejčastěji využívala standardní halové konstrukce a vícepodlažní budovy, které byly obkloповány zelení a místy k oddychu, se i přesto neustále vyvíjela. V této době se rozvíjel především automobilový, strojírenský a těžký průmysl.¹⁸

S příchodem druhé světové války se rozvíjel především zbrojní průmysl, Protektorát Čechy a Morava se stal jedním z hlavních výrobců zbraní pro válečné účely.

Druhá světová válka velice citelně narušila kontinuitu vývoje evropského průmyslu a teprve po nějaké době se dostavil dynamický rozvoj průmyslu z Ameriky. Stavěly se velké výrobní objekty a bezokenní haly se zdokonalenými prostorovými a funkčními vlastnostmi.¹⁹

V poválečném období v Československu docházelo ke znárodnění velkých a klíčových průmyslových podniků. Byl sestaven dvouletý plán

¹⁴ ŠENBERGER, Tomáš. Rekonstrukce výrobně-technických staveb k novým účelům. 2.vyd. Praha: Národní technické muzeum v Praze, 1995. Rozpravy Národního technického muzea v Praze. ISBN 80-7037-044-0. s.24

¹⁵ Tamtéž. s.24

¹⁶ Tamtéž. s. 26

¹⁷ HLAVÁČEK, Emil. *Architektura pohybu a proměn*. Praha: Odeon, 1985. s. 36

¹⁸ Tamtéž. s. 37

¹⁹ Tamtéž. s. 39

rekonstrukce národního hospodářství, který měl odstranit válečné škody.²⁰ Roku 1949 byla založena Rada vzájemné hospodářské pomoci (RVHP). V letech 1949 – 1953 probíhal první pětiletý plán, jehož cílem bylo rozvíjet těžké strojírenství a výrobní průmyslová odvětví. V roce 1953 byla výroba dvojnásobně větší než na počátku pětiletého plánu. Československo bylo opět jedním z nejprůmyslovějších států světa. Cílem dalšího pětiletého plánu bylo opět zvýšení průmyslové výroby minimálně o polovinu. V této době docházelo k obnově průmyslových areálů a také ke stavbě mnoha menších závodů na „zelené louce“, u kterých se hojně využívaly železobetonové skořepinové konstrukce.²¹

Socialistická industrializace učinila z Československa strojírenskou velmoc, která se bez ohledu na tradice zaměřovala především na těžké strojírenství (například zařízení pro hutě a doly) a zbrojní výrobu. V 60. letech, po krachu třetí pětiletky, nastoupila éra racionálních koncepcí, kdy byly na výrobní budovu kladeny dva hlavní požadavky, a to přizpůsobivost a možnost rozšíření. Vznikaly často sblokované a automatizované závody. V průběhu vědeckotechnické revoluce se světový vývoj průmyslové architektury rozdělil na dvě cesty. Prvním směrem zůstal funkcionalismus s organickou a technickou linií a druhým se stala opozice vůči funkcionalismu a vůbec vůči celé moderní architektuře. U funkcionalistických objektů docházelo ke zdokonalování všech jejich funkcí. Byla čím dál více požadována univerzalita a rychlost výstavby, které vedly k používání horizontálních přímkových konstrukcí.²²

Průmyslová architektura byla ve všech socialistických zemích téměř stejná, soustředila se především na ekonomické otázky nosných konstrukcí a celkových koncepcí objektů. Prvním dokonalým moderním závodem se stala v roce 1964 automobilka AZNP v Mladé Boleslavi, která měla koncepci lehké univerzální haly. Malé závody se zaměřovaly především na architektonickou stránku stavby: barva fasády, detaily a další. Stavěly se hojně stavby jednoúčelové. Rychle se rozvíjel také československý energetický průmysl, včetně jaderného strojírenství.²³

V 80. letech se dále rozvinula i elektrotechnika či zpracování kovů a chemikálií. V průběhu několika let se však objevily vážné nedostatky, které postupně výrobu těžkých strojů utlumily.²⁴

Po roce 1989 došlo k privatizaci často zaostalého československého průmyslu, který v mnoha případech nemohl konkurovat západní konkurenci.

²⁰ Průmysl a podnikání. *Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky* [online]. 2013 [cit. 2014-05-10]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js13/geograf/web/pages/05-prumysl-podnikani.html>

²¹ Tamtéž.

²² HLAVÁČEK, Emil. *Architektura pohybu a proměn*. Praha: Odeon, 1985. s. 43

²³ Tamtéž. s. 46

²⁴ Průmysl a podnikání. *Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky* [online]. 2013 [cit. 2014-05-10]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js13/geograf/web/pages/05-prumysl-podnikani.html>

To spolu s některými excesy při privatizaci způsobilo značné změny ve struktuře průmyslu.²⁵ Česká republika však stále zůstává průmyslovou velmocí. I díky investičním pobídkám pro nové průmyslové podniky (především v automobilovém průmyslu) je v průmyslu zaměstnáno 38% obyvatel ČR, kteří vytvářejí 31% hrubé přidané hodnoty národního hospodářství.²⁶

Současný průmysl vyžaduje jiné prostory a podmínky, než v 19. století. Technologické změny a požadavky dnešní doby často vedou k opouštění průmyslových objektů právě z 19. století, které jsou pro současné potřeby výroby již nedostačující. Průmyslová výroba je moderní a drobnější a ve většině případů probíhá v menších halách na okraji města. Průmyslové objekty převážně malých a středních podniků jsou stavěny „na zelené louce“.

České průmyslové dědictví se skládá samozřejmě i z mnoha staveb z předindustriální doby, často až z počátku novověku (vodní hamr Dobřív, papírna Velké Losiny), rozhodující množství průmyslových staveb však vzniklo v 19. a 20. století. Mnoho staveb industriální éry již ztratilo svou původní funkci a chátrají a stávají se tak ideálními objekty pro animaci.²⁷

1.2. Rozdělení výrobně-technických staveb dle účelu

Výrobně-technické stavby rozděluje Šenberger na jednoúčelové, víceúčelové a kombinované.²⁸ Stavby jednoúčelové většinou nejsou nikterak rozsáhlé ani prostorné, jelikož sloužily pouze jako ochrana výrobních strojů uvnitř. Využívaly se pro základní výrobu: hutnictví, těžbu, energetiku, výrobu stavebních hmot a další. Jsou to především vápenky, cihelny, vodní a větrné mlýny, elektrárny, vodárny či plynárny. Jediný způsob, jak jednoúčelové objekty znovu oživit, je odstranit výrobní zařízení z vnitřních prostorů a dále je rozšířit.²⁹

V některých případech jsou malé jednoúčelové stavby součástí většího komplexu a představují další kategorii staveb kombinovaných. Ty jsou charakteristické svou prostorností a určitým atypickým stavebním prvkem. Kombinované stavby využívají technologie, které v první fázi výroby připravují danou surovinu (jednoúčelovost) a v další fázi ji zpracovávají na spotřební výrobky (víceúčelovost).³⁰

²⁵ Průmysl a podnikání. *Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky* [online]. 2013 [cit. 2014-05-10]. Dostupné z:

<http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js13/geograf/web/pages/05-prumysl-podnikani.html>

²⁶ ERNEST, Jan. Český průmysl v roce 2013. In: *Slideshare* [online]. 2013 [cit. 2014-05-25].

Dostupné z: <http://www.slideshare.net/statistickyurad/esk-prmysl>

²⁷ HLUŠIČKOVÁ, Hana. *Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: Díl 1. A-G*. 1. vyd. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-7277-043-8. s. 21

²⁸ Tamtéž. s. 16

²⁹ Tamtéž. s. 17

³⁰ HLAVÁČEK, Emil. *Architektura pohybu a proměn*. Praha: Odeon, 1985. s. 120

Typickými zástupci kombinovaných staveb jsou pivovary, především pak ty ze 17. – 19. století, které se skládají z varny, sladovny, zracích sklepů, skladových ploch a atmosférických chladíren.³¹

Kromě pivovarů jsou dalšími kombinovanými objekty vhodnými k přestavbě sladovny, cukrovary, lihovary a sklářské či důlní stavby. Velkou výhodou je prostornost těchto staveb a v případě sladoven i velké množství pater.³²

Posledním typem jsou stavby víceúčelové. Jejich výhodou je velký univerzální vnitřní prostor, který je možné využít pro širokou škálu výrobních činností. Víceúčelové stavby se využívaly pro lehký zpracovatelský průmysl: strojírenství, elektrotechniku, elektroniku, textilní a potravinářský průmysl a další.³³

Prvním zástupcem této skupiny jsou manufaktury z 18. století, pro které je víceúčelovost typická. Manufaktury byly v úplných počátcích svého vzniku provozovány ve zrušených klášterech či stodolách, což lze považovat za první případ využití stavby k novému účelu.

Během průmyslové revoluce vznikl další víceúčelový typ stavby – klasická tovární budova. Továrna má většinou tři až pět prostorných dobře osvětlených pater. Tato jednoduchá konstrukce tvoří vhodné předpoklady k možné přeměně na jiné využití. Nejprve byly tovární objekty využívány pouze pro textilní výrobu. Koncem 19. století se stávaly součástí kombinovaných staveb potravinářského průmyslu.³⁴ Ke konci 19. století vzniká nová mnohoúčelová stavba, a to přízemní hala. Do přízemní haly se postupně přestěhoval textilní, průmysl, pro který nebyla tovární budova dostačující. Později se hojně využívaly ve strojírenství a v dopravě. Jejich další využitelnost však už není tak vysoká, jako u staveb předchozích, kvůli jejich nákladné rekonstrukci, která je ke konverzi potřebná.³⁵

³¹ HLUŠIČKOVÁ, Hana. Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: Díl 1. A-G. 1. vyd. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-7277-043-8. s. 17

³² Tamtéž. s. 17

³³ HLAVÁČEK, Emil. *Architektura pohybu a proměn*. Praha: Odeon, 1985. s. 114

³⁴ ŠENBERGER, Tomáš. Rekonstrukce výrobně-technických staveb k novým účelům. 2.vyd. Praha: Národní technické muzeum v Praze, 1995. Rozpravy Národního technického muzea v Praze. ISBN 80-7037-044-0. s. 20

³⁵ Tamtéž. s. 20

2. Průmyslové dědictví

2.1. Definice průmyslového dědictví

První, kdo v 50. letech 20. století upozornil na nutnost ochrany industriálních objektů, byl anglický spisovatel J. M. Richards, který se ve svých dílech věnoval především architektuře. V této době se zároveň začíná formovat i nová věda "průmyslová archeologie". Samotný termín průmyslová archeologie byl poprvé vysloven Donaldem Dudleyem, profesorem univerzity v Birminghamu. V psaném projevu ho v časopisu *The Amateur Historian* poprvé zmínil Michael Rix, a to v článku, který se zabýval nutností většího povědomí a především ochrany staveb pocházejících z 18 – 19. století a dokládajících průmyslovou revoluci ve Velké Británii.³⁶

Samotný vědní obor vznikl teprve v 70. letech 20. století. Průmyslová archeologie se zabývá průmyslovým dědictvím a klade si za cíl zmapovat všechny industriální objekty, které mají význam pro vznik a rozvoj průmyslu. Zkoumá a popisuje manufaktury, továrny, těžební oblasti, technické stroje a nástroje a v neposlední řadě životní prostředí a urbanismus průmyslových objektů, kde v minulosti probíhala výroba.³⁷

Průmyslová archeologie se zaměřuje především na období od druhé poloviny 18. století až po současnost. Kromě průmyslové revoluce je výzkum zaměřen i na preindustriální a postindustriální období. Věda využívá k poznání a zhodnocení průmyslové minulosti nejvhodnější výzkumné postupy, odborné studie a vývoj techniky a výrobních postupů.³⁸

Díky spisu *Industrial Archeology*, na kterém se podíleli Kenneth Hudson, Angus Buchanan či Arthur Raistrick, se snaha ochránit průmyslové dědictví rozšířila i do dalších zemí.³⁹

V roce 1971 byla založena první organizace na aktivní ochranu průmyslového dědictví: Mezinárodní komise pro ochranu industriálního dědictví (TICCIH – The International Committee for Conservation of the Industrial Heritage). TICCIH je mezinárodní organizace, jejímž cílem je uchovat nejvýznamnější památky industriální architektury, hledat vhodné způsoby jejich záchrany a také koordinovat mezinárodní spolupráci při ochraně těchto památkových objektů. Zároveň je TICCIH v oblasti průmyslového dědictví

³⁶ RIX, Michael. *Industrial Archeology. The Amateur Historian*. 1955, 225-229.

³⁷ HLAVÁČEK, Emil. *Architektura pohybu a proměn*. Praha: Odeon, 1985. s. 126

³⁸ Charta industriálního dědictví. In: *VCPD - Výzkumné centrum průmyslového dědictví* [online]. 2003 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://vcpd.cvut.cz/33-206-aktuality-charta-industrialniho-dedictvi.aspx>

³⁹ ŠENBERGER, Tomáš. *Rekonstrukce výrobně-technických staveb k novým účelům*. 2.vyd. Praha: Národní technické muzeum v Praze, 1995. Rozpravy Národního technického muzea v Praze. ISBN 80-7037-044-0. s. 14

vědeckou komisí Mezinárodní rady pro památky a sídla (ICOMOS – International Council for Monuments and Sites). Členy mohou být jak osoby, tak národní společnosti, za Českou republiku je to Sekce ochrany průmyslového dědictví při Národním technickém muzeu v Praze. Generální shromáždění členů TICCIH se schází každé tři roky a vydává různé publikace.⁴⁰

Pojem průmyslové dědictví je definován v Chartě industriálního dědictví (The Nizhny Tagil Charter for the Industrial Heritage), která byla sepsána na kongresu organizace TICCIH v červenci 2003 v Nižném Tagilu v Rusku. Průmyslové dědictví je zde definováno jako interdisciplinární metoda, která se zabývá studiem hmotných i nehmotných důkazů objektů a míst, které sloužily k průmyslové činnosti nebo vznikly následkem těchto činností.⁴¹

Industriální dědictví je podle TICCIH tvořeno stavbami a jejich strojním zařízením, továrnami, skladišti, obchody, místy, kde dochází ke zpracovávání surovin, dopravními stavbami a všeobecně místy, které se nějakým způsobem vztahují k průmyslu. Všechny tyto objekty a místa mají pro současnou společnost technickou, vědeckou, historickou, architektonickou, kulturní či sociální hodnotu a tvoří pozůstatky industriální kultury.⁴²

2.2. Vývoj průmyslové ochrany v Čechách

Tradice průmyslu u nás sahá až do období renesance. Čechy byly od té doby vždy významnou průmyslovou zemí, a to především v 2. pol. 19. století, kdy došlo k rozmachu průmyslové výroby. Stavby postavené v této době byly již na počátku 20. století hodny památkové ochrany.

Již za první republiky se objevily tendence vedoucí k ochraně průmyslových staveb. První taková snaha se objevila roku 1925 v Národních listech. Zároveň byl v těchto letech vydán Spolkem českých inženýrů spis, který se věnoval české průmyslové historii a objevila se zde i zmínka o potřebě uchování hmotných dokladů této části české historie.⁴³

Opravná změna přišla až s vydáním zákona č. 22/1958 Sb. o kulturních památkách, který se z velké části zabýval ochranou kulturních památek obecně, ale jako první zákon zároveň i nutností památkové ochrany staveb technických. Díky tomu se v průběhu dalších dvaceti let utvářel inventář technických památek pro seznam nemovitých kulturních památek na území

⁴⁰ HLUŠIČKOVÁ, Hana. Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: Díl 1. A-G. 1. vyd. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-7277-043-8. s. 15

⁴¹ Charta industriálního dědictví. In: *VCPD - Výzkumné centrum průmyslového dědictví* [online]. 2003 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://vcpd.cvut.cz/33-206-aktuality-charta-industrialniho-dedictvi.aspx>

⁴² Tamtéž.

⁴³ HLUŠIČKOVÁ, Hana. Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: Díl 1. A-G. 1. vyd. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-7277-043-8. s. 15

Čech. Seznam ovšem nebyl příliš objektivní, stavby byly vybírány především podle stáří, lokality, druhu výrobního odvětví a výjimečnosti.⁴⁴

V následujících letech se přístup k zápisu průmyslových staveb na seznam nemovitých kulturních památek příliš nezměnil. Přednostně byly vybírány stavby z předindustriálního období, tedy stavby postavené do počátku 19. století, jelikož industriálních staveb bylo v té době nespočet a nebyly považovány za výjimečné, a tudíž nebylo nutné je památkově chránit. Postupem času dokonce docházelo stále častěji k jejich likvidaci, především v centrálních městských čtvrtích.⁴⁵

Tento bezútěšný stav tristního zacházení s technickými stavbami vyvrcholil v roce 1986 odstřelem pražského nádraží Praha Těšnov (Denisovo nádraží), který u nás vyvolal vlnu zájmu o ochranu technických památek. Díky tomu byla roku 1987 založena Sekce ochrany průmyslového dědictví při Národním technickém muzeu v Praze (SOPD).⁴⁶

Další krok k lepšímu zacházení s technickými památkami učinilo Ministerstvo kultury v roce 1995, kdy zadalo Státnímu ústavu památkové péče projekt s názvem "Výzkum industriálních a technických objektů a areálu", který sloužil jako podklad k další evidenci průmyslového dědictví.⁴⁷

V současnosti je na státním seznamu kulturních památek zapsáno celkem 1 500 industriálních památek. Tento seznam se stále mění, památky přibývají, ale zároveň i ubývají. Národních kulturních památek technického typu, které jsou naprosto ojedinělé a vyžadují zvláštní ochranu, je v České republice sedm. V roce 1962 se jí stal Karlův most v Praze, v roce 1971 koněšpřežní železnice z Českých Budějovic do Lince, roku 1989 řetězový most ve Stádlci a most v Písku. Poslední zápis proběhl roku 1995, kdy byl zapsán renesanční vodní mlýn ve Slupi, areál dolu Michal v Ostravě a pevnost Dobrošov. Technická památková rezervaci je v Čechách pouze jedna, a to areál Staré huti u Adamova.⁴⁸

Památková ochrana ovšem vždy neznamena, že je památka uchráněna od možného zdevastování. Osud objektu vždy závisí na přístupu majitele a jeho finančních prostředcích, které je ochotný do stavby investovat. Nejčastějším a neúčinnějším způsobem záchrany památky je její animace, ve většině případů k nevýrobní funkci.

⁴⁴ HLUŠIČKOVÁ, Hana. Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: Díl 1. A-G. 1. vyd. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-7277-043-8. s. 15

⁴⁵ Tamtéž. s. 15

⁴⁶ ŠENBERGER, Tomáš. Rekonstrukce výrobně-technických staveb k novým účelům. 2.vyd. Praha: Národní technické muzeum v Praze, 1995. Rozpravy Národního technického muzea v Praze. ISBN 80-7037-044-0. s. 14

⁴⁷ HLUŠIČKOVÁ, Hana. Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: Díl 1. A-G. 1. vyd. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-7277-043-8. s. 15

⁴⁸ Tamtéž. s. 15

2.3. Organizace zabývající se danou problematikou

Kolegium pro technické památky ČKAIT & ČSSI

Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků (ČKAIT) vznikla dle zákona č. 360/1992 Sb. v roce 1992 se záměrem dohlížet na stavební kulturu a utvářet vhodné prostředí v “postindustriálních zemích”.⁴⁹

Český svaz stavebních inženýrů (ČSSI) je tvůrčí, stavovské, výběrové a neziskové sdružení stavebních inženýrů. Svaz navazuje na činnost Spolku inženýrů a architektů v Království Českém a Spolek československých inženýrů. Cílem je využití duševního potenciálu jeho členů, kteří se sdružují na základě dobrovolnosti.⁵⁰

Kolegium bylo založeno v roce 1988 s účelem spojení členů ČKAIT a ČSSI a všech dalších zájemců o industriální dědictví a s cílem šířit osvětu o této problematice a změnit tak všeobecné povědomí o tomto kulturním dědictví.

Významnou spolupráci s Kolegiem tvořila Sekce ochrany průmyslového dědictví Národního technického muzea v Praze (SOPD NTM), která vznikla jako negativní reakce na zbourání pražského nádraží Těšnov roku 1985. Zakladatelem Sekce byl prof. Ing. arch. Emil Hlaváček, Dr. Sc. působící na Fakultě architektury na ČVUT v Praze a jeho významným spolupracovníkem byl Ph. Dr. Benjamin Fragner, který v současnosti působí jako ředitel bienále Industriální stopy.⁵¹

Výzkumné centrum průmyslového dědictví FA ČVUT v Praze (VCPD FA ČVUT)

Výzkumné centrum bylo založeno 1. května 2002 Českým vysokým učením technickým v Praze a úspěšně navázalo na práci SOPD. VCPD FA ČVUT vzniklo s cílem zmapovat průmyslové dědictví na území České republiky a především vytvořit metodiku na jeho záchranu. Výsledkem mapování industriálních objektů je Registr průmyslového dědictví ČR a publikace, které pod vedením výzkumného centra vychází. Jsou to především knihy s názvem “Industriální topografie”, které se vždy věnují průmyslovým objektům v jednom ze třinácti českých krajů. Od roku 2010 je VCPD FA ČVUT pracovištěm Fakulty architektury ČVUT v souvislosti s Ústavem teorie a dějin architektury. Cílem této

⁴⁹ Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě. *ČKAIT* [online]. 2009 [cit. 2014-05-10]. Dostupné z: <http://www.ckait.cz/co-je-ckait/o-nas>

⁵⁰ Český svaz stavebních inženýrů [online]. 2010 [cit. 2014-05-10]. Dostupné z: <http://www.cssi-cr.cz>

⁵¹ ZÍDEK, Svatopluk. 15 let koordinované činnosti nevládních organizací v oblasti industriálního dědictví. *Zprávy památkové péče*. 2013, roč. 2013, č. 3.

spolupráce je využití doposud zjištěných poznatků VCPD FA ČVUT ve vědecké a pedagogické činnosti Fakulty architektury ČVUT v Praze.⁵²

Bienále "Industriální stopy"

VCPD FA ČVUT společně s Kolegiem pro technické památky ČKAIT & ČSSI a Národním památkovým ústavem – ústřední pracoviště v Praze (NPÚ ÚP) v roce 2001 uspořádali 1. ročník bienále Industriální stopy, které se od té doby koná každý lichý rok. První čtyři ročníky byly pořádány pouze v Praze, od roku 2009 přibyla i další místa, kde se lze bienále zúčastnit (Kladno, Liberec, Plzeň, Ústí nad Labem a další).⁵³

Bienále upozorňuje na průmyslové stavby České republiky a hledá a nabízí způsoby, jak s tímto dědictvím zacházet. Bienále je vždy tematicky zaměřeno na určitý problém.

Hlavními organizátory jsou zástupci organizací, které Industriální stopy pořádají. Za VCPD FA ČVUT je to jeho ředitel PhDr. Benjamin Fragner, který vytváří dramaturgii bienále a publikační výstupy z nich. Zástupkyní NPÚ ÚP v Praze je Ing. arch. Eva Dvořáková, která se u industriálních objektů zaměřuje především na jejich památkový význam, protože je odbornicí na industriální památky v České republice. Poslední významnou osobností je Ing. Svatopluk Zídek, jenž je předsedou Kolegia pro technické památky ČKAIT & ČSSI a jeho hlavní náplní je zajišťování finančních prostředků pro minimální rozpočet a získávání nových partnerů. Již na pět ročníků bienále byl schopen získat grant z Mezinárodního Visegradského fondu.⁵⁴

Kromě třech zmiňovaných pořadatelů jsou významnými partnery Ministerstvo kultury, Národní technické muzeum, Česká národní banka, Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, ICOMOS, TICCIH, Vítkovice-Machinery group, Akademie múzických umění Praha a další partneři v jednotlivých městech, kde bienále probíhá.⁵⁵

⁵² Profil VCPD. *Výzkumné centrum průmyslového dědictví* [online]. 2010 [cit. 2014-05-10].

Dostupné z: <http://vcpd.cvut.cz/2-profil.aspx>

⁵³ *Platforma pro propagaci a záchranu průmyslového dědictví* [online]. 2011 [cit. 2014-05-10].

Dostupné z: <http://www.industrialnistopy.cz>

⁵⁴ ZÍDEK, Svatopluk. 15 let koordinované činnosti nevládních organizací v oblasti industriálního dědictví. *Zprávy památkové péče*. 2013, roč. 2013, č. 3.

⁵⁵ Tamtéž

3. Konverze průmyslových objektů

3.1. Vývoj názoru na animaci technických staveb

K prvním přestavbám technických staveb docházelo už v 17. a 18. století. Kláštery, kasárna a především hospodářské statky se začaly proměňovat v pivovary a manufaktury, které se stávaly v této době velice oblíbenými. V této etapě však ještě nedocházelo k velkým stavebním zásahům do struktury budov. Konkrétním příkladem je rozsáhlá likvidace klášterů za vlády Josefa II. Některé kláštery byly kompletně zdemolovány, ale velká většina byla přeměněna na nemocnice, obytné domy a v největším množství případů na skladiště.⁵⁶

S vývojem průmyslu se ke konci 19. století se začaly stavět výrobní etážové stavby, které předznamenávají funkcionalistickou architekturu, která se plně rozvinula po 1. světové válce. Pro tuto etapu platí heslo “forma následuje funkci”, z čehož vyplývá, že společnost nebyla animaci technických budov nakloněna. Využívání objektů pro nové účely bylo takřka vyloučeno. V souvislosti s tímto přístupem docházelo k mnoha neuváženým demolicím. Ke kritice tohoto radikálního přístupu dochází již v 50. letech 20. století, avšak klíčová myšlenka postmodernismu, využívání historických vzorců k novým účelům, se prosazuje až na počátku let sedmdesátých.⁵⁷

V druhé polovině 20. století dochází ve vyspělých zemích k přechodu od průmyslové výroby ke službám. Z této etapy nejen české historie pochází největší množství opuštěných a nevyužívaných technických staveb, a to především elektráren, šachetních budov, textilek, pivovarů a sladoven.

Do nedávné minulosti, přibližně až do 80. let 20. století, byla rekonstrukce starých budov považována za podřadnou a docházelo k ní až v případě, že v daném místě nebylo možné postavit stavbu zcela novou. Jediný, kdo v minulosti věnoval větší pozornost starým technickým objektům, byly orgány pověřené památkovou péčí. S odstupem času však lze říci, že iniciativa památkových úřadů technickým památkám často spíše uškodila, vzhledem k tomu, že jejich požadavky společně s financemi potřebnými na obnovu byly pro většinu majitelů objektů či potencionálních investorů nesplnitelné. Došlo tak neúmyslně opět k mnoha zbytečným demolicím.⁵⁸

Teprve v 80. letech 20. století se česká společnost začíná přiklánět k myšlence nového využití starých zchátralých technických objektů, která se často jeví i jako ekonomicky výhodnější z dlouhodobého pohledu.

⁵⁶ ŠENBERGER, Tomáš. Rekonstrukce výrobně-technických staveb k novým účelům. 2.vyd. Praha: Národní technické muzeum v Praze, 1995. Rozpravy Národního technického muzea v Praze. ISBN 80-7037-044-0. s. 13

⁵⁷ Tamtéž. s. 14

⁵⁸ Tamtéž. s. 14

3.2. Důvody vedoucí k animaci

I přesto, že neexistuje žádná souvislost mezi původním využitím stavby a její novou funkcí, podle které by se konverze jednotně prováděly, lze vždy nalézt funkce, které jsou pro daný typ technické stavby vhodné a lépe aplikovatelné než ostatní.

K rekonstrukcím technických staveb dochází z mnoha důvodů. Prvním je snaha nalézt vhodné prostory pro již vybranou konkrétní činnost, pro kterou se hledá uplatnění. V tomto případě často dochází k nevhodnému zacházení s budovou, často k nenávratnému poškození a zdemolování z důvodů dosažení všech cílů a požadavků nového využití.⁵⁹ Druhým důvodem, vedoucím ke konverzi, je nutnost opravy stavby, která již není ve stavu vhodném k využívání. V těchto případech naopak často dochází k potlačení nového využití ve prospěch rekonstrukce budovy. V praxi se tato snaha častokrát projevila velice nákladnou rekonstrukcí, která navrátila objektu jeho původní vzhled a často i vnitřní vybavení, čímž se zúžila možnost jeho nového využití, nejčastěji na kulturně-vzdělávací funkci.⁶⁰

Každá z uvedených variant představuje extrém. Jedna se zaměřuje pouze na samotnou rekonstrukci objektu bez ohledu na jeho dalšího využití, a druhá naopak upřednostňuje požadavky nové funkce na úkor samotné budovy. Je tedy vždy potřeba najít kompromis mezi těmito krajními variantami, aby nedocházelo ke zbytečnému ničení budov či jejich nemožnosti využití po nevhodné rekonstrukci.

Dieter Boeminghaus ve svém článku "Deset dobrých důvodů pro přeměnu starých budov" uvádí tyto důvody konverzí průmyslových staveb:⁶¹

1. Začátkem 80. let byla přestavba staré nevyužité budovy ekonomicky výhodnější než stavba budovy nové.
2. Konverze je navíc i energeticky a ekologicky šetrná. Původní materiál lze zpracovat a opětovně využít. Životní prostředí není zatěžováno výrobou nových stavebních hmot v takové míře, v jaké by bylo zatěžováno při stavbě objektu nového.
3. Tradiční materiály využívané při stavbě industriálních budov kvalitně chrání vnitřní prostředí objektu i po změně užívání objektu.
4. Finanční prostředky na opravu budovy lze využívat pružněji a variabilněji než při stavbě budovy nové.
5. Staré budovy jsou ve většině případů charakteristické svými rozlehlými místnostmi a vysokými stropy, čímž poskytují vhodné prostory pro mnoho nových aktivit.

⁵⁹ ŠENBERGER, Tomáš. Rekonstrukce výrobně-technických staveb k novým účelům. 2.vyd. Praha: Národní technické muzeum v Praze, 1995. Rozpravy Národního technického muzea v Praze. ISBN 80-7037-044-0. s 10

⁶⁰ Tamtéž. s. 11

⁶¹ Tamtéž. s. 11

6. Majitel objektu, který není v dané tématice vzdělaný, si díky možnosti prohlédnout si již existující stavbu zblízka, dokáže lépe představit, jak bude po obnově vypadat. U výstavby nové budovy tato možnost není.
7. Fasády, sloupy, ozdobné prvky a celkově umění a řemesla získávají na významnosti díky jejich stáří a péči, se kterou jsou důkladně restaurovány. Takovýchto kvalit nelze u nové stavby nikdy dosáhnout.
8. Dříve byla památková ochrana průmyslových objektů téměř jediným důvodem pro jejich zachování. V současnosti k němu přibyl další významný důvod, a to právě konverze k novému využití, díky které je možné udržovat mnoho průmyslových památkově chráněných objektů a komplexů.
9. Při konverzi stavby je zachováno vnější prostředí, které koresponduje se stavbou a vytváří s ní jednotný celek, kterého lze při stavbě nové budovy jen ztěžka dosáhnout.
10. Vztah mezi "starým a novým" vytváří výjimečnou atmosféru, které u nové stavby nelze dosáhnout.

Obecně existuje několik důvodů, které vedou k zachování a konverzi průmyslových staveb:⁶²

- Historická hodnota – průmyslový objekt je pro společnost významným pozůstatkem průmyslové éry a kromě vizuální architektonické stránky je potřeba zachovat alespoň částečně jeho technologické vybavení, aby byly uchovány doklady jeho provozu
- Architektura – průmyslové stavby jsou často ojedinělé a působí romanticky, proto je potřeba v co největší míře zachovat jejich výjimečné prostory a specifické detaily v těchto prostorech
- Monumentalita – významným znakem průmyslových objektů je často rozlehlost, která je činí jedinečnými a velkolepými, a proto je nutné dbát na šetrné přístavby či bourání, aby nedošlo k narušení tohoto rysu
- Technologie – výrobní technologie byla v době provozu významnou součástí objektu a stejně tak jako objekt samotný, tvoří doklad minulosti, a proto je nutné ji alespoň z části zachovat
- Sociální hodnota – v době provozu ovlivňoval průmyslový objekt ve velké míře životy lidí v okolí, nese tak stopy jejich aktivit, které je nutné uchovat pro mladší generace
- Urbanismus – průmyslový objekt byl při tvorbě města jedním z významných urbanistických prvků, navazují na něj okolní ulice a zástavba

⁶² Workshop Nové využití nákladového nádraží Žižkov. In: *FA ČVUT* [online]. 2011 [cit. 2014-05-10]. Dostupné z: <http://www.fa.cvut.cz/Cz/Fakulta/ZpravyZFA/WorkshopNoveVyuzitiNakladovehoNadraziZizko>
v

- Ekonomická efektivita – v případě, že není průmyslový objekt příliš poničený, je jeho konverze výhodnější a méně nákladnější než demolice či novostavba
- Kontinuita vývoje – v případě, že v blízkém okolí dochází k nové výstavbě, udržuje průmyslová budova kontinuitu vývoje a stává se původním známým prvkem, jakousi jistotou

3.3. Stavby vhodné k animaci

Důvody vedoucí k animaci průmyslových objektů závisí na typu stavby, jejím umístění a zároveň i technickém stavu. Existují stavby, které se ke konverzi k novému účelu hodí lépe než ostatní. Šenberger uvádí čtyři hlediska, podle kterých lze posoudit vhodnost přeměny stavby k novému využití:⁶³

1. Urbanistické – je potřeba posoudit urbanistický význam objektu a zároveň jeho vztah k okolí
2. Architektonické – z architektonického hlediska se zohledňuje stav objektu, jeho historická, kulturní a estetická hodnota, interiéry, detaily a také přizpůsobivost k novému možnému využití
3. Ekonomické – je nutné porovnat finanční náročnost případné konverze a nové výstavby a také zajistit dostupnost finančních prostředků (úvěry, dotace, granty)
4. Sociální – před rekonstrukcí je nutné zjistit zájmy vedení daného města a občanů, jaké služby a aktivity ve městě chybí, zda je potřeba zvýšit zaměstnanost a v některých případech nalézt i nového majitele daného objektu

Aby nedocházelo k závažným chybám v územním plánování, je nutné potenciální výrobní stavby vhodné k přestavbě posoudit alespoň z urbanistického a architektonického hlediska, v lepším případě však ze všech čtyř uvedených.

Teoreticky je možné využít pro nové účely jakoukoli budovu, v praxi se však u některých mohou objevit komplikace. Využitelnost budovy se rozděluje podle různých hledisek. Za praktická hlediska považujeme stav budovy a cenu pozemku, ideovými jsou především architektonická kvalita či kulturně-historická hodnota.⁶⁴

Nejčastěji rekonstruovanými objekty jsou výrobní budovy a sklady, dále čistírny, vodárny, garáže či nádražní stavby. Nejvhodnější jsou však budovy

⁶³ ŠENBERGER, Tomáš. Rekonstrukce výrobně-technických staveb k novým účelům. 2.vyd. Praha: Národní technické muzeum v Praze, 1995. Rozpravy Národního technického muzea v Praze. ISBN 80-7037-044-0. s. 30

⁶⁴ ŠENBERGER, Tomáš. Rekonstrukce výrobně-technických staveb k novým účelům. 2.vyd. Praha: Národní technické muzeum v Praze, 1995. Rozpravy Národního technického muzea v Praze. ISBN 80-7037-044-0. s. 30

výrobní, které lze díky jejich jednoduchému vnitřnímu uspořádání využít téměř k jakémukoli novému účelu.

Z jednoúčelových budov jsou to především pivovary, sladovny a sklářské či důlní stavby. Velkou výhodou je prostornost těchto staveb a v případě sladoven i velké množství pater. Nejvýznamnějším zástupcem víceúčelových staveb je budova tovární, která je nejčastěji obnovovaným průmyslovým objektem.

3.4. Způsoby nového využití průmyslových staveb

Při hledání způsobu, jak industriální stavbu zachovat a přivést ji zpět k životu, je potřeba dbát na tři důležité zásady:⁶⁵

- Správně rozpoznat architektonické a umělecké hodnoty a především pochopit smysl stavby. Několik let stará industriální budova má oproti nově postavené stavbě jednu výhodu, a tou je nesmazatelná industriální atmosféra a pozůstatky zaniklé činnosti, které tvoří významnou estetickou hodnotu.
- Porozumět významu průmyslového objektu pro dané místo. Výrobní činnost ovlivnila vzhled okolí industriální stavby a dala mu jasný charakter, který by byl jejím odstraněním narušen.
- Zhodnotit příležitosti a zmapování industriálních objektů, které jsou již k novému účelu využívány. Je potřeba dbát na technický stav budovy a potřeby místa. Nejlepší variantou je tak vytvoření studie proveditelnosti, ve které se objeví veškeré přínosy a rizika, která rekonstrukce může přinést.

Na počátku rozhodování, jak s daným objektem naložit, je vhodné uplatňovat metodu postupných kroků, tedy nejprve provést úvodní a méně náročné zásahy, které umožní zpřístupnění objektu a mohou tak pozitivně ovlivnit rozhodnutí potenciálních investorů. Tyto kroky pomohou určit směr dalšího vývoje.

Konverze industriálních objektů mají přínos jak pro sociální stabilitu, tak pro kulturní diverzitu. Je možné je využít k realizaci nových společenských aktivit, rozšíření nabídky pracovních míst či k bydlení

Emil Hlaváček ve své knize *Architektura pohybu a proměn* popisuje pět možných způsobů využití výrobně-technických staveb. Jsou jimi:⁶⁶

⁶⁵ Stavební fond průmyslového dědictví - potenciál udržitelného rozvoje. *Časopis Stavebnictví* [online]. 2007, roč. 07, 11-12 [cit. 2014-05-10]. Dostupné z: http://www.casopisstavebnictvi.cz/stavebni-fond-prumysloveho-dedictvi-potencial-udrzitelneho-rozvoje_A502_I14

⁶⁶ HLAVÁČEK, Emil. *Architektura pohybu a proměn*. Praha: Odeon, 1985. s. 124

1. Muzeum – zachycení a zdokumentování funkce výrobně-technické stavby a jejího vývoje s možností částečného obnovení původní činnosti
2. Skanzen – stejně tak jako u muzea jde o zdokumentování vývoje výroby v daném objektu, který je však v ohrožení a je potřeba ho přesunout na bezpečné místo
3. Animace pro novou nevýrobní funkci – perspektivní a společností vyžadovaná obnova industriálního objektu, který svými identifikačními hodnotami vytváří charakter blízkého okolí
4. Reaktivace s modifikovanou funkcí – v případě, že je objekt v dobrém technickém stavu a mohl by uspokojit nároky nové výroby, která by byla vhodnější než ta původní
5. Rekonstrukce se zachováním původní funkce – v případě, že danou výrobu je možné obnovit, avšak technický stav budovy je již v kritickém stavu a je potřeba ho opravit

Nelze obecně říci, jaké nové využití se lépe hodí k jaké industriální stavbě. Při konverzi je třeba brát v potaz vlastnosti přestavovaného objektu, a to nejen ty fyzické a technické, ale také kulturní a architektonické, včetně významu objektu pro jeho okolí.

Specifickou skupinou industriálních staveb jsou památky, ke kterým lze přistupovat dvěma způsoby. V prvním případě jde o stavby, u kterých je potřeba zachovat jejich integritu a vnitřní funkci. Vhodným řešením je jejich rekonstrukce a uvedení do původního stavu, což je ve většině případů nemožné.⁶⁷ Druhou skupinou jsou stavby, u kterých je potřeba zachovat alespoň jejich stavební část. V tomto případě je možné stavbu ponechat na stejném místě a vytvořit z ní muzeum původní výroby anebo v případě ohrožení ji převézt na bezpečné místo, kde se stane součástí uměle vytvořeného skanzenu.⁶⁸

Využití technických staveb po rekonstrukci je možné rozdělit do dvou kategorií. Využití pro výrobní účely je v praxi spíše neobvyklé, avšak pro budovu, která původně sloužila právě k výrobě, je přirozenější a bližší než konverze na některou z nevýrobních funkcí. Vždy se totiž najde několik důvodů, proč již není možné původní výrobu obnovit. Dle Šenbergera je nejpřirozenější funkcí pro industriální objekty opět výroba. Může být buď ze stejného, nebo jiného výrobního odvětví, ale hlavně na úrovni současného technického vývoje.⁶⁹

Nejvhodnějšími nájemci do průmyslových objektů jsou malé ekonomicky aktivní firmy, které nemají dostatek finančních prostředků na novou

⁶⁷ ŠENBERGER, Tomáš. Rekonstrukce výrobně-technických staveb k novým účelům. 2.vyd. Praha: Národní technické muzeum v Praze, 1995. Rozpravy Národního technického muzea v Praze. ISBN 80-7037-044-0. s 31

⁶⁸ Tamtéž. s. 31

⁶⁹ ŠENBERGER, Tomáš. Rekonstrukce výrobně-technických staveb k novým účelům. 2.vyd. Praha: Národní technické muzeum v Praze, 1995. Rozpravy Národního technického muzea v Praze. ISBN 80-7037-044-0. s. 36

výstavbu a ani nepotřebují pro svou činnost velké plochy. Proto se spokojí s objekty starých továren, což je všestranně výhodné, jak pro ně, tak i pro společnost. Malé podniky mohou svou přítomností v industriálních objektech zastavit úpadek městských částí či celých měst.

Konverze industriálních staveb k novým nevýrobním účelům je v současnosti nejrozšířenějším způsobem oživení opuštěných objektů. Limitujícími faktory, ovlivňující výběr nového účelu pro výrobně-technickou stavbu, jsou charakter stavby, využitelnost jejích vnitřních prostor a také její umístění. Šenberger uvádí čtyři způsoby, jak lze průmyslové objekty využít k nevýrobním účelům:⁷⁰

- **Kulturní účely**

Objekty využívané ke kulturnímu dění ve většině případů vyžadují kombinaci velkých a malých prostor s vysokými i nízkými stropy. Z již zmiňovaných typů industriálních staveb se pro kulturní využití nejlépe hodí stavby jednoúčelové nebo kombinované. Tyto objekty nejčastěji slouží jako galerie, muzea a kulturní centra, nacházející zázemí ve starých továrních budovách, které nabízejí prostorné sály a místnosti. Kromě továren to mohou být sklady, výtopy či čerpací stanice vody, do kterých lze umístit kluby či různé divadelní scény.

- **Vzdělávací účely**

Průmyslové budovy nejsou vhodné pro všechny typy škol, avšak v některých případech uměleckých škol a odborných učilišť může tovární prostředí působit přirozeně a lépe než klasické školní budovy.

- **Bydlení**

Jakoukoliv industriální budovu od středověkého větrného mlýna až po přístavní skladiště lze konverzí adaptovat k bydlení. Ve většině případů představují továrny spíše levné bydlení v ateliérech či malometrážních bytech. Co se nestandardních rozměrů a charakteru továrních objektů týče, lze z nich vytvořit i velice luxusní byty. Pro mnoho lidí může být bydlení v historických či průmyslových objektech znakem luxusu. Tovární objekty mají navíc oproti klasickým bytům určité výhody. Plochy spolu navzájem souvisí, místnosti mají vysoké stropy a velká okna, která jsou zdrojem velkého množství světla a prostory jsou ozvláštněny o prvky industriální architektury, jako tvar oken, litinové sloupy či rezné zdivo.

- **Městská vybavenost**

Staré továrny poskytují díky svým rozlehlým a rozmanitým vnitřním prostorům vhodné prostředí pro různé aktivity občanské vybavenosti. Mohou to

⁷⁰ Tamtéž. s. 37

být prostory pro vzdělávání (knihovna, výstavní sál) nákupní či sportovní centra nebo centra volného času (kino). Průmyslový objekt může být specializovaný a zaměřený pouze na jednu z těchto možností anebo jich může kombinovat více dohromady, ve většině případů je to zábava, stravování a obchody, tedy klasické obchodní centrum.

3.5. Příklady úspěšných konverzí pivovarů a sladoven

V České republice se již povedlo obnovit několik pivovarů a sladoven k novému účelu. Ukázkovým příkladem konverze ke kulturním a vzdělávacím účelům je renesanční pivovar v Litomyšli, který se nachází v zámeckém areálu, jenž je od roku 1999 zapsán na seznamu UNESCO. Rekonstrukce proběhla ve třech etapách. Nyní je zde sídlo Evropského školícího centra YMCA, které má k dispozici mnoho multifunkčních sálů, počítačových učeben či knihoven.⁷¹

Královopolský pivovar v Brně byl Vysokým učením technickým v Brně přeměněn na společenské centrum a menzu pro studenty Fakulty informačních technologií. Cílem je z tohoto objektu vytvořit významné kulturní centrum Králova Pole, čemuž napomáhá studentský spolek Starý pivovar, který vznikl zanedlouho po konverzi pivovaru a pořádanými divadelními a hudebními akcemi se již dostal do povědomí Brňanů.⁷²

Regiocentrum v Novém pivovaru v Hradci Králové vzniklo z bývalého měšťanského pivovaru v centru města. Regiocentrum je sídlem krajského úřadu, univerzity, pošty, banky, galerie, komerčních prostor a navíc i malého pivovaru s restaurací.⁷³

Pro účely ubytování a stravování byla animována tzv. nová varna táborského pivovaru, který je postupně revitalizován. Ve varně nyní sídlí čtyřhvězdičkový kongresový hotel.⁷⁴

Městský pivovar ve Štamberku, jenž je součástí historické zástavby na náměstí, byl v minulosti značně poškozen. V současnosti v něm sídlí Pivovarská restaurace a Kamenný šenk.⁷⁵

Zámecký pivovar v Ostravě – Starém Zábřehu měl být původně odsouzen k demolici, ale nakonec byl obnoven a zřídila se zde i restaurace.⁷⁶

⁷¹ BRABCOVÁ, Alexandra. *Analytická studie pro účely kandidatury Plzně na EHMK 2015*. 2010. Dostupné z: http://www.ukep.eu/IPRM/IPRM_EHMK/002_4x4/priloha2.pdf

⁷² Tamtéž.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Tamtéž.

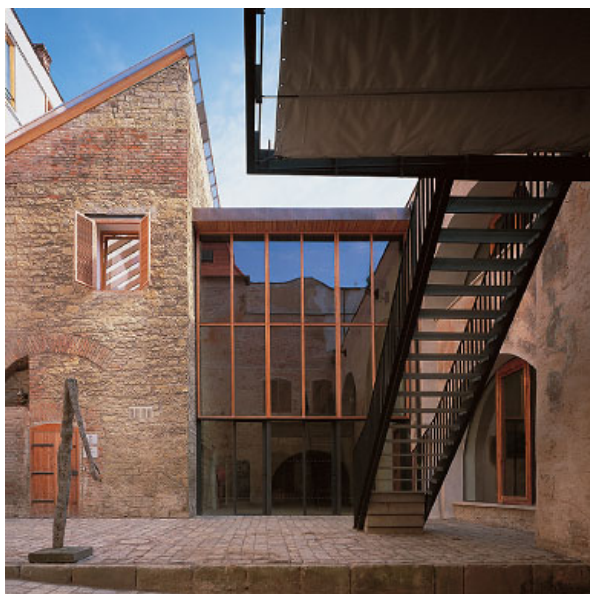
⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ BRABCOVÁ, Alexandra. *Analytická studie pro účely kandidatury Plzně na EHMK 2015*. 2010. Dostupné z: http://www.ukep.eu/IPRM/IPRM_EHMK/002_4x4/priloha2.pdf

Zajímavým příkladem konverze pivovaru je i Chrám chmele a piva v Žatci, kde byl vybudován zábavný a naučný komplex. Celý areál je věnován pěstování a obchodování s chmelem, jež jsou pro žatecký region typické.⁷⁷

Konverzi bývalé Sladovny v Písku jsou věnovány následující kapitoly této práce.

Obrázek 1: Pivovar v Litomyšli (YMCA)

Zdroj: Webová stránka dostupná k 25. 5. 2014,
<http://www.esclitomysl.cz>

Obrázek 2: Nový pivovar v Hradci Králové (Regiocentrum)

Zdroj: Webová stránka dostupná k 25. 5. 2014,
http://www.casopisstavebnictvi.cz/urad-v-pivovaru_N1983

⁷⁷ Chrám chmele a piva. *Chrám chmele a piva Žatec* [online]. 2010 [cit. 2014-05-25]. Dostupné z: <http://chchp.cz/cz/chram-chmele-a-piva>

Obrázek 3: Chrám chmele a piva v Žatci

Zdroj: Webová stránka dostupná k 25. 5. 2014,
<http://stavbaweb.dumabyt.cz/Rozhledny-a-vysilace/HUML-VANICEK-Chram-chmele-a-piva-v-Zatci.html>

4. Historie Písku

Jihočeské město Písek se rozkládá na březích Otavy, podle jejíhož zlatonosného písku byla pravděpodobně pojmenována osada rýžovníků zlata, která se nacházela v místech dnešního Václavského předměstí. První zmínky o městě se objevují v listině krále Václava I. z roku 1243, kde stojí napsáno „apud Pezch“, tedy „v Písku“ či „u Písku“. ⁷⁸

Písek byl budován za vlády krále Přemysla Otakara II. jako pevnost chránící pootavská rýžoviště zlata. Dalším důvodem vzniku byla strategická poloha místa, které se nacházelo na tzv. Zlaté stezce, která tvořila hlavní spojnici mezi Bavorskem, jihem a středem Čech. V neposlední řadě bylo vybudování královského města Písku jedním z mnoha počínů vedoucích k upevnění moci a postavení Přemyslovců na jihu země. Ke snaze upevňovat svoji moc je vedla především narůstající moc rodu Vítkovců. Kromě Písku byla vystavena celá řada dalších královských obranných sídel: České Budějovice, Zlatá Koruna, Zvíkov, Kamýk či Orlík. Písek se stal spolu s Českými Budějovicemi jedním z nejvýznamnějších sídel jižních Čech. ⁷⁹

Čtvercová náměstí (jako dnešní Alšovo náměstí v Písku) jsou typická pro sídla budovaná za Velké kolonizace. Dodnes však není naprosto jasné, jak písecká náměstí vznikla. Názory odborníků se dělí na dvě skupiny. První tvrdí, že ihned v době založení města v polovině 13. století, vzniklo čtvercové náměstí o rozloze 3 ha. To bylo později rozděleno nově postavenými bloky domů na tři současná náměstí: Velké, Alšovo a Havlíčkovo. Druhá skupina odborníků se domnívá, že Velké náměstí vzniklo až roku 1509, kdy byl hrad převeden do majetku města. Do té doby byl prostor před hradem pouze jeho předpolím. ⁸⁰

Krátce po založení Písku vznikly dominanty města, především gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie a královský hrad, který sloužil dlouhou dobu pouze jako sídlo krále a nebyl součástí ani majetkem města. Koncem 13. století byl vystaven také dominikánský klášter, který byl v husitském období pobořen a vypálen.

Nejnámější památkou města je gotický kamenný most vystavěný za vlády Přemysla Otakara II., který je v současnosti nejstarším kamenným mostem v Čechách. Most se sedmi oblouky a původně dvěma věžemi, které byly poničeny a zbourány, byl postaven roku 1270 jako spojnice Zlaté stezky s centrem města. Je dlouhý 111 metrů, 4,5 metru široký a je vybaven obdobnými dřevěnými ledolamy, které lze nalézt i na Karlově mostě v Praze. ⁸¹ Nynější

⁷⁸ KOLÁŘ, Ondřej. *Písek - příběh města*. 1. vyd. Písek: Město Písek, 2012. ISBN 978-80-905394-0-2. s. 13

⁷⁹ Tamtéž. s. 15

⁸⁰ Tamtéž. s. 18

⁸¹ HLUŠIČKOVÁ. *Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: Díl 2. H-0*. 1. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-044-6. s. 50

podoba mostu pochází z barokního období, kdy byly na most přidány sochy svaté Anny Samotřetí, svatého Antonína z Padovy či sousoší svatého Jana Nepomuckého.⁸²

V 16. století, po válečném husitském období, kdy byl Písek vedle Tábora druhým největším centrem husitství v jižních Čechách, se město začalo rozrůstat a rozvíjet. Hrad se stal majetkem města a byl využíván jako radnice, poničený dominikánský klášter začal sloužit jako solnice. Dále vzniklo Budějovické předměstí na pravém břehu Otavy a předměstí Pražské na břehu levém. Další vývoj města byl pozastaven třicetiletou válkou. Město se roku 1618 přidalo na stranu stavů a kvůli tomu bylo o rok později vyplněno 600 císařskými vojáky pod vedením Martina de Hoeff Huerty. Vojáky byla poničena jak předměstí, tak i centrum města a město ztratilo svou svobodu. Od roku 1623 se stal za velice výhodných podmínek zástavním majitelem města Martin de Hoeff Huerta, který po válce část hradu přestavěl na pivovar a obnovil poničené hradby a dominikánský klášter. V polovině 17. století však propukl v centru požár, který velkou část města zničil.⁸³

V první polovině 18. století byly vedle píseckého hradu postaveny nový dominikánský pivovar a radnice. Barokní radniční budova, tvořící dominantu Velkého náměstí, slouží původnímu účelu dodnes. Už v této době se město rozdělilo na čtyři části: centrum města, Budějovické předměstí, Václavské předměstí a Pražské předměstí. Toto rozdělení zůstalo až doposud nezměněné. Zároveň v tomto období došlo i k přestavbě části hradu na kasárna, která se však později z centra města přesunula do nově vystavěných kasáren na Pražském předměstí.⁸⁴

Na přelomu 18. a 19. století založili bratři František a Jan Vlachovi na Pražském předměstí manufakturu na fezy a punčochy. Přibližně ve stejnou dobu začala v Portyči fungovat další továrna na fezy, která byla z píseckých továren tohoto druhu nejvýznamnější. Jejím zakladatelem byl písecký podnikatel Josef Klein. Poté, co se výroba fezů přemístila do nedalekých Strakonic, se stala firma Josef Klein a syn její pobočkou. Tovární budova se po ničivé povodni v roce 2002 musela zbourat a dodnes se nedochovala.⁸⁵

Písek se začal rychleji rozvíjet až v druhé polovině 18. století, díky nově vystavěným císařským silnicím. Nejprve vznikla spojnice Českých Budějovic s Plzní, vedoucí právě přes Písek a později to byla silnice spojující Písek a Tábor. O sto let později byla do města přivedena i železnice. V roce 1875 se stal Písek

⁸² KOLÁŘ, Ondřej. *Písek - příběh města*. 1. vyd. Písek: Město Písek, 2012. ISBN 978-80-905394-0-2. s. 19

⁸³ Tamtéž s. 27

⁸⁴ KOLÁŘ, Ondřej. *Písek - příběh města*. 1. vyd. Písek: Město Písek, 2012. ISBN 978-80-905394-0-2. s. 28

⁸⁵ Punčochy vystřídala továrna na fezy. *Písecký deník* [online]. 2010 [cit. 2014-04-28]. Dostupné z: http://pisecky.denik.cz/zpravy_region/pi_20100517_fez.html

zastávkou na trase Praha – Protivín a o několik let později i na trase Ražice - Tábor.⁸⁶

Důležitým mezníkem v historii Písku byl rok 1887, kdy byla do města zavedena elektřina. V září tohoto roku město za 19 688 zlatých koupilo předváděcí soustavu diferenciálně regulovaných obloukových lamp vynálezce Františka Křižíka a stalo se tak prvním městem s veřejným elektrickým osvětlením v Čechách.⁸⁷

Jednou z nejvýznamnějších technických staveb města je unikátní elektrárna královského města Písku. Vznikla přestavbou Podskalského mlýna s pěti vodními koly, který sloužil od roku 1863 jako vodárna a pila.⁸⁸ Původních pět kol bylo vyměněno za jedno velké se čtyřiceti lopatkami a bylo zakryto dřevěnou přístavbou. Stavební úpravy nebyly příliš rozsáhlé a nikterak se nedotkly funkčnosti původní pily.⁸⁹

Průmysl se ve městě rozvíjel již od 18. století. Jeho největší rozkvět nastal v 19. století, kdy vznikalo mnoho nových továren. V severovýchodní části města byla založena tabáková továrna, kde se ročně vyrobilo 47 milionů doutníků.⁹⁰ Její činnost skončila po necelých šedesáti letech. Nedaleko centra města byla ve stejné době vystavěna továrna na cukrovinky a lihoviny, která po ztrátě původního účelu sloužila jako prádelna a ke konci 20. století byla zbourána. Dalším objektem, který se do současnosti nedochoval, byla továrna na slaměný papír a lepenku, která byla postavena na místě bývalé valchy, avšak její činnost neměla dlouhé trvání a vlivem krize v první polovině 20. století zkrachovala a později byla i zbourána.⁹¹

Významnou a prosperující firmou byla továrna Karla Remara, která se zaměřovala na výrobu hospodářských strojů a zároveň sloužila jako slévárna. Oblibu si tento podnik získal především kvůli svému sortimentu, který byl tvořen zemědělskými stroji, sekačkami, řezačkami a dalšími. Úspěchem Remarovy firmy se dále inspiroval jiný písecký podnikatel, Adolf Raab, který vyráběl především pumpy a vodní čerpadla. Dalším píseckým podnikatelem byl Josef Vlk se svou Parostrojní továrnou na cementové a šamotové zboží, která mimo jiné vyrobila

⁸⁶ KOLÁŘ, Ondřej. *Písek - příběh města*. 1. vyd. Písek: Město Písek, 2012. ISBN 978-80-905394-0-2. s. 60

⁸⁷ KOLÁŘ, Ondřej. *Písek - příběh města*. 1. vyd. Písek: Město Písek, 2012. ISBN 978-80-905394-0-2. s. 62

⁸⁸ T HLUŠIČKOVÁ. *Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: Díl 2. H-O*. 1. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-044-6. s. 51

⁸⁹ Pozdější historie elektrárny: Na počátku 20. století již velikost elektrárny nedostačovala, a proto musela přestavěna a vybavena Francisovými turbínami. V 50. letech byla zřízena nová vodní elektrárna na místě tzv. Prostředního mlýna a postupně nahradila starou elektrárnu, která roku 1986 dosloužila. V roce 1991 byla Elektrárna královského města Písku prohlášena za kulturní památku a od roku 1994 byla tato významná technická památka uvedena opět do provozu.

⁹⁰ Historie píseckých ulic a náměstí: Sedláčková. In: *Oblastní charita Písek* [online]. 2014 [cit. 2014-04-28]. Dostupné z: http://www.ihsv.eu/ihsv/pisek/HB_Sedlackova.php

⁹¹ LT C 2X/Ub Býv. Továrna na slaměný papír a lepenku Marek Spitz, K Papírně, Písek. In: *KODA - databáze komínů ČR* [online]. 2010 [cit. 2014-04-28]. Dostupné z: <http://koda.kominari.cz/?action=karta&cislo=4063>

fontánu pro Jihočeskou živnostensko-průmyslovou a hospodářskou výstavu, která se konala v roce 1922. Dále to byli bratři Václavíkové a jejich parní pila a výrobní beden. V Písku existovala od roku 1910 i továrna na výrobu obilné kávy, která ovšem po necelých dvaceti letech fungování svoji činnost ukončila.⁹²

Na přelomu 19. a 20. století probíhaly v Písku oblíbené hospodářské výstavy. První z nich se uskutečnila v roce 1882 v místech za Měšťanským pivovarem. O třicet let později proběhla Krajinská jubilejní výstava. Tentokrát bylo pro tuto událost vybráno vhodnější místo u řeky, kterému se dodnes říká "Výstaviště". V roce 1922 se uskutečnila nejúspěšnější, již zmiňovaná Jihočeská živnostensko-průmyslová a hospodářská výstava, které se zúčastnilo mnoho již zmiňovaných píseckých podnikatelů a výrobců. V roce 1932 proběhla poslední událost toho typu, a to Jihočeské trhy. I přes to, že byly všechny výstavy úspěšné, zájem občanů o tento druh akcí postupně opadl a další podobná výstava se již nekonala.⁹³

I přes ekonomickou krizi, která ve 30. letech 20. století sužovala celé Československo, se rozvoj města nezastavil. V roce 1934 byl Písek třetím nejaktivnějším městem ve stavbě nových domů v Čechách.⁹⁴ Těmi nejvelkolepějšími byly palác Písecké spořitelny, Okresní dům či hotel U tří korun. Kromě stavby mnoha nových domů se město dočkalo i výstavby plovárny.⁹⁵

V roce 1941, tedy i v době okupace, se Písek nepřestal rozvíjet a dočkal se Nového mostu přes Otavu, který je od 90. let 20. století památkově chráněn.⁹⁶ Po převzetí moci Komunistickou stranou Československa byl Písek zapojen do socialistické industrializace. Roku 1949 byl vybudován komplex pro textilní firmu Jitex, která fungovala v plném rozsahu (přádelna, pletárna, barevna s úpravnou a konfekce) do začátku 90. let. Kromě Jitexu byly vystavěny další průmyslové areály, které byly umístěny na periférii a nenarušily tak historický ráz města. Sídliště panelových domů se ovšem vyskytovaly v těsné blízkosti centra a několik staveb socialistické architektury se dostalo i do centra. Patří mezi ně například obchodní dům Luna přímo na Velkém náměstí nebo obchodní dům PPP na Alšově náměstí, vystavěný v 70. letech.⁹⁷ Ve druhé polovině 20. století došlo k úpravě obou nábřeží Otavy. Posledním velkým architektonickým zásahem byla výstavba obytných domů v bývalé dělnické čtvrti Portyč na levém

⁹² HLUŠIČKOVÁ. *Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: Díl 2. H-0*. 1. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-044-6. s. 50

⁹³ Výstaviště bylo také cvičištěm i popravištěm. *Písecký deník* [online]. 2010 [cit. 2014-04-28]. Dostupné z: http://pisecky.denik.cz/zpravy_region/pi_20100211vystaviste.html

⁹⁴ KOLÁŘ, Ondřej. *Písek - příběh města*. 1. vyd. Písek: Město Písek, 2012. ISBN 978-80-905394-0-2. s. 79

⁹⁵ Tamtéž. s. 79

⁹⁶ Tamtéž. s. 87

⁹⁷ KOLÁŘ, Ondřej. *Písek - příběh města*. 1. vyd. Písek: Město Písek, 2012. ISBN 978-80-905394-0-2. s. 100

břehu. V 90. letech zde proběhlo mnoho potřebných rekonstrukcí historických objektů.⁹⁸

Významné osobnosti Písku

Významným píseckým rodákem byl Radek Pilař, všestranně nadaný malíř, ilustrátor, grafik, fotograf, scénárista a filmař, který se nejvíce proslavil díky své kreslené postavě Cipíska. Tomuto umělci je věnována jedna ze dvou stálých expozic Sladovny.⁹⁹

S Pískem je spojeno mnoho dalších známých osobností, i když to nejsou přímo píseční rodáci. Fráňa Šrámek, spisovatel a básník, v Písku strávil většinu svého mládí a jeho tvorbu velice ovlivnil zdejší studentský život. Dvě z jeho nejvýznamnějších děl „Měsíc nad Řekou“ a „Stříbrný vítr“ se odehrávají právě v Písku.¹⁰⁰ Adolf Heyduk strávil v Písku druhou polovinu svého života. Básník a člen skupiny Májovců nesmazatelně ovlivnil kulturní dění města na přelomu 19. a 20. století.¹⁰¹ Historik August Sedláček, který strávil v Písku studentská léta a později i poslední dny svého života, se zapsal do historie města svým třísvazkovým zpracováním dějin Písku.¹⁰²

⁹⁸ KOLÁŘ, Ondřej. *Písek - příběh města*. 1. vyd. Písek: Město Písek, 2012. ISBN 978-80-905394-0-2. s. 105

⁹⁹ *Radek Pilař* [online]. 2014 [cit. 2014-05-25]. Dostupné z: <http://www.radek-pilar.cz>

¹⁰⁰ Písek. *Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska* [online]. 2011 [cit. 2014-05-25]. Dostupné z: <http://www.shscms.cz/emapa/Jihocesky-kraj/Pisek/>

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² Tamtéž.

5. Historie Sladovny

I přes to, že várečné právo obdrželo město již v době svého založení, pivovar, který vznikl přestavbou jižní části hradu, byl postaven zástavním majitelem města Martinem de Hoeff Huertou až roku 1625. Do té doby si většina občanů vařila a čepovala pivo ve svých domovech. Na začátku 17. století se občané spojili a vytvořili společnost s názvem Právovárečné měšťanstvo. Měšťanstvo pivovar založený Martinem de Hoeff Huertou zrenovovalo, uzpůsobilo k provozu a začalo využívat. Do půdorysu stavby byly pravděpodobně zakomponovány zbytky zdiva nárožní věže hradu a části hlavní městské hradební zdi.¹⁰³

Starý pivovar rozkládající se v jižní části hradu v polovině 19. století již nepostačoval a proto bylo nutné jej rozšířit. Původně bylo v plánu pro tuto myšlenku využít zchovalý hradní palác, který byl ovšem využíván jako vojenský sklad a od tohoto nápadu se tak muselo upustit. Po zřízení poslední hradní věže roku 1860, odkoupilo měšťanstvo nově vzniklé pozemky v areálu hradu. Díky tomu byl v těchto místech 5. července 1862 položen základní kámen sladovny. Stavba sladovny trvala dva roky a byl na ni použit stavební materiál ze zřícené hradní věže.¹⁰⁴

V 80. letech 19. století byl Měšťanský pivovar přesunut do jihozápadní části města. Sladovna však zůstala na původním místě a novou generací píseckých sladovníků byla v letech 1885-1886 rozšířena o nové hvozdy na sušení sladu. V letech 1887-1888 byl přistavěn i tzv. "úřední dům" pro administrativní účely podniku. O rok později bylo namontováno nové strojní vybavení. Od tohoto okamžiku až po ukončení činnosti sladovny, proběhlo na objektu již jen několik dílčích stavebních úprav – např. přístavba autogaráže v roce 1993. V roce 1940 měla sladovna výměru 37,5 arů a nacházelo se zde 12 humen, 1 dvoulískový hvozd, 3 nákladní a 2 osobní výtahy, čistící zařízení na ječmen a čistící zařízení na slad. V roce 1942 navíc proběhla rekonstrukce topeniště a vzdušníku.¹⁰⁵

V polovině roku 1942 byla výroba piva dočasně zastavena. Část sladovny byla pronajata písecké pobočce Pošumavské společnosti pro obchod s obilím ve Volyni a v průběhu druhé světové války sloužila jako sklad obilí pro německou armádu, později naopak jako ubytování pro ruské vojáky při osvobození Československa. Výroba sladu se obnovila až v roce 1947.¹⁰⁶

V roce 1948 tvořila zastavěná část 1 590 m² z celkové výměry sladovny, zároveň v tomto roce došlo ke znárodnění pivovaru a později se majitelem stalo

¹⁰³ Sladovna Písek o.p.s. In: *Písek a Písecko - informační systém cestovního ruchu* [online]. 2011 [cit. 2014-04-28]. Dostupné z: <http://www.icpisek.cz/docs/cz/atr68.xml>

¹⁰⁴ KADLČÁKOVÁ, Eva. *Regenerace historického jádra města Písek na břehu Otavy mezi Kamenným mostem a Putimskou branou*. MĚSTO PÍSEK: PROTISK České Budějovice, 2008. s. 37

¹⁰⁵ Tamtéž. s. 37

¹⁰⁶ Tamtéž. s. 38

město Písek. Se změnou majitele došlo i ke změně názvu, a to na Pivovar města Písku, komunální podnik. Sladovna zásobovala Písecký pivovar až do roku 1952, kdy bylo v březnu rozhodnuto o jeho uzavření a na konci kalendářního roku došlo k ukončení výrobní činnosti. Činnost sladovny tím však narušena nebyla, místo pivovaru v Písku začala sladovna dodávat slad národnímu podniku Pošumavské pivovary Protivín. Později roku 1958 se stal jejím odběratelem i národní podnik Jihočeské pivovary České Budějovice.¹⁰⁷

Po dvaceti letech od uzavření pivovaru, roku 1973, došlo i k uzavření sladovny. Svému účelu tak sloužila s několika krátkými pauzami více než století.¹⁰⁸ Objekt chátral a zůstával nevyužit až do roku 1995, kdy ho od Jihočeských pivovarů převzalo Město Písek. Již od této chvíle bylo jasné, že bude nutné co nejdříve provést rozsáhlou rekonstrukci. Ihned se tedy začalo jednat o novém využití objektu. Město Písek rozhodlo o umístění okresního archivu a vypsal výběrové řízení na zhotovitele tohoto návrhu. Vítězem se stala stavební společnost ADLATUS s.r.o. z Českých Budějovic, se kterou byla uzavřena smlouva o dílo na předprojektovou a projektovou dokumentaci rekonstrukce sladovny. Dokumentace byla vyhotovena již na počátku roku 1997, avšak stavební povolení bylo vydáno až v polovině roku 2000.¹⁰⁹

Objekt bývalého pivovaru v jihozápadní části města odkoupil od města Měšťanský pivovar Platan Protivín, který jej vlastní dodnes. Po rekonstrukci sklepů je zde v provozu restaurace Středověká krčma.

5.1. Vyjádření státní památkové péče

Před samotným zahájením projektu muselo být vydáno odborné stanovisko Památkového ústavu v Českých Budějovicích a poté rozhodnutí Obecního úřadu v Písku jako výkonného orgánu státní památkové péče. Sladovna byla označena za ojedinělý architektonický objekt v píseckém regionu, památku rejstříkového čísla 2402/3. V zájmu státní památkové péče je, zachovat ji v co nejpůvodnější podobě.

Obecní úřad v Písku vydal již roku 1995 rozhodnutí o povolení zahájení prací na sladovně s dodržением následujících podmínek:¹¹⁰

1. Zachovat prostorové uspořádání objektu včetně dřevěných konstrukcí.

¹⁰⁷ KADLČÁKOVÁ, Eva. *Regenerace historického jádra města Písek na břehu Otavy mezi Kamenným mostem a Putimskou branou*. MĚSTO PÍSEK: PROTISK České Budějovice, 2008. s. 39

¹⁰⁸ Písecké pivovary. In: *Pivní deník* [online]. 2008 [cit. 2014-04-28]. Dostupné z: <http://www.pivnidenik.cz/clanek/2975-Pisecke-pivovary/index.htm>

¹⁰⁹ Příprava a realizace rekonstrukce objektu Sladovny Písek. In: *Stavebnictvi3000.cz* [online]. 2004 [cit. 2014-05-25]. Dostupné z: <http://www.stavebnictvi3000.cz/clanky/priprava-a-realizace-rekonstrukce-objektu-sladovny/>

¹¹⁰ SAMŠUK, Zbyněk. Závazné stanovisko k přípravě studie úprav a oprav objektu sladovny Písek. 1995 [cit. 2014-04-28]. Dostupné na vyžádání: Městský úřad Písek

2. Zachovat co nejvíce ploch podlahových krytin (dřevěných, kamenných či keramických).
3. Nedělit stávající klenuté prostory či prostory s dřevěnými konstrukcemi.
4. Spravit krov a stávající poničenou střešní krytinu nahradit stejným typem krytiny.
5. Opravit a zachovat vzhled fasády a zároveň doporučení zachovat stávající nápisy na fasádě.
6. Opravit a zachovat všechny komíny.
7. Zachovat původní okna a dveře, v případě nutnosti je vyměnit za přesné repliky.
8. Vlastník objektu musí předložit seznam oprav a úprav ke schválení Městskému úřadu v Písku.

V roce 2002 k těmto podmínkám přibyly ještě další tři:¹¹¹

1. Nainstalovat evakuační výtah do středové části sladovny.
2. Vytvořit vstupní halu pro přístup z nádvoří.
3. Osadit všechna schodiště kamennými stupni.

Obrázek 4: Pohled na Sladovnu z protějšího břehu

Zdroj: vlastní

¹¹¹ SLÁDEK, Miroslav. Závazné stanovisko ke změně užívání a stavebně technickému řešení při rekonstrukci sladovny Písek. 2002 [cit. 2014-04-28]. Dostupné na vyžádání: Městský úřad Písek

5.2. SLADOVNA PÍSEK o.p.s.

Obecně prospěšná společnost SLADOVNA PÍSEK o.p.s., se sídlem v Písku, Velké náměstí 113/1, byla založena 13. září 2006 s účelem vytvořit z chátrající a několik let nevyužívané sladovny kulturní prostor zaměřený především na dětského návštěvníka. Jejím jediným zakladatelem bylo Město Písek se sídlem v Písku, s jednajícím starostou JUDr. Ondřejem Veselým. Současnou ředitelkou, je od září roku 2012 MgA. Tereza Dobiášová.¹¹²

Správní rada, jejíž členové jsou jmenováni zakladatelem, tvoří a schvaluje celkovou koncepci o.p.s. a dbá na dodržování účelu vzniku společnosti, tedy zajištění fungování kulturního prostoru zaměřeného na děti. V současnosti má správní rada pět členů s předsedou správní rady architektem Radkem Bočkem. Správní rada má pravomoc jmenovat a odvolávat ředitele, tedy statutární orgán společnosti.

Dozorčí rada je kontrolním orgánem obecně prospěšné společnosti a její členové jsou stejně jako u správní rady jmenováni zakladatelem. Dozorčí rada dohlíží na správnost a úplnost roční účetní závěrky, výroční zprávy a činnost společnosti v souladu se zakládací listinou. Současnými členy dozorčí rady jsou starosta města Ondřej Veselý, Lenka Škodová a Hana Jánová.

¹¹² Výpis z rejstříku obecně prospěšných společností, vedeného Krajským soudem v Českých Budějovicích oddíl O, vložka 129. 2006. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-vypis?subjektId=isor%3a300005200&typ=actual&klic=nd06h7>

6. Rekonstrukce Sladovny

Objekt Sladovny chátral bez jakéhokoliv využití od roku 1973 celých 30 let. Stavba byla na počátku 21. století ve velmi kritickém stavu a některým jejím částem dokonce hrozilo zřícení.

Důvodů pro rekonstrukci bylo několik. Tím hlavním bylo zkrášlit podobu historického jádra města, protože Sladovna při pohledu z druhého břehu tvoří značnou část panoramatu píseckých "Hradčan" (místní název pro část města od Kamenného mostu k bývalé Putimské bráně). Dále bylo potřeba zachovat a zhodnotit technickou památku, která je pozoruhodným zástupcem průmyslové architektury 19. století. Dochované stavebně konstrukční řešení tvoří kulturně historickou hodnotu památky, která byla ohrožena několikaletým chátráním.

Ač by se mohlo zdát, že dalším impulsem k rekonstrukci sladovny byla myšlenka vybudování Centra dětské ilustrace, které v České republice nemá obdoby a které zde dnes sídlí, původní záměr byl jiný. Původně měly prostory sladovny sloužit účelům Okresního archivu, Od tohoto nápadu se postupně upustilo, protože se uvolnil objekt, který byl pro archiv vhodnější.

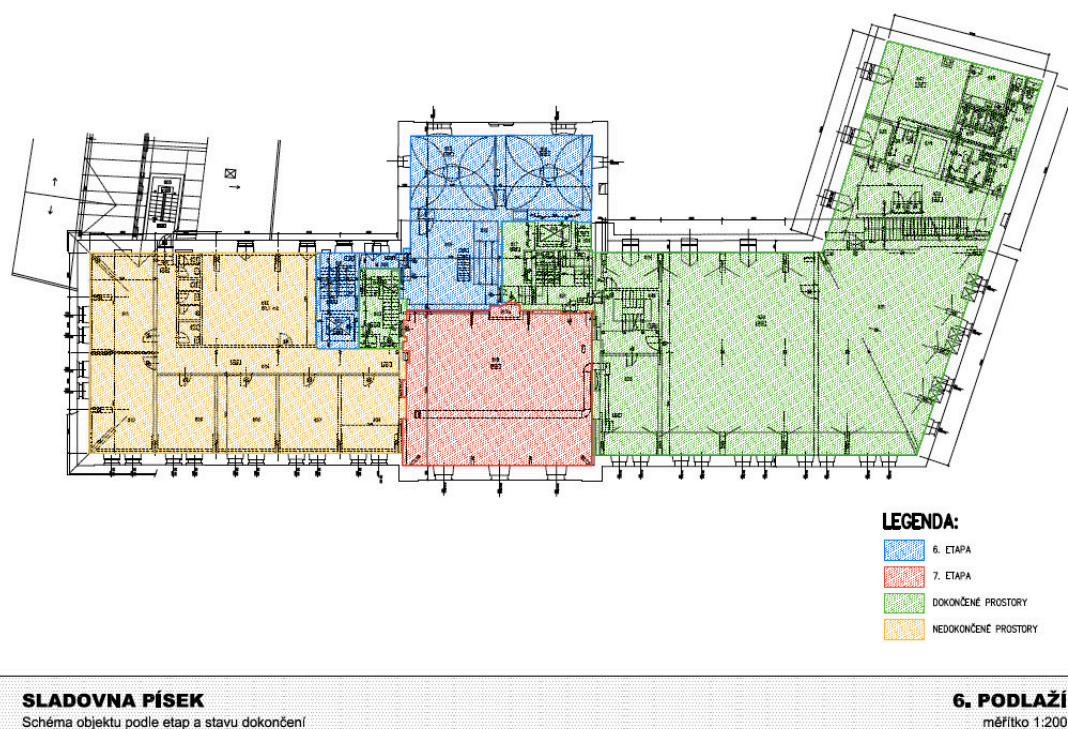
Obecným cílem města bylo zlepšení životní prostředí obyvatel města rekonstrukcí nevyužívaného a chátrajícího objektu a regenerací veřejné zeleně obklopující tento objekt. Město mělo v úmyslu rozšířit a zkvalitnit infrastrukturu vzdělávacích, volnočasových a zájmových aktivit, zrekonstruovat a zatraktivnit Písek a vytvořit tak nový turisticky atraktivní produkt, který by pomohl zvýšit návštěvnost města. Cílem kraje bylo vytvořit zajímavý region, založený na urbanistické a přírodní jedinečnosti jižních Čech.

6.1. Stav před rekonstrukcí

Budova sladovny má půdorys písmena "L" a lze ji rozdělit na čtyři části, delší strana s centrální částí a pravým a levým křídlem je situována podél řeky a boční, kratší část těsně přiléhá na jižní stranu Píseckého hradu. Členění stavby je uzpůsobeno původnímu účelu zpracování a skladování sladu. Konstrukce levé a pravé části jsou z oceli. Tyto dvě části sloužily ke zpracování sladu a jsou téměř totožně uspořádané. Naopak část středová již ocelovými konstrukcemi vybavena není a její uspořádání se od okrajových částí liší. Střed byl využíván k administrativním účelům a byl zde přijímán dodávaný slad.¹¹³

¹¹³ VÁCHA, Jaroslav. Použití ocelových konstrukcí při rekonstrukci historického objektu sladovny v Písku. *KONSTRUKCE*. 2007, č. 4. Dostupné z: <http://www.excon.cz/cs/tiskovy-servis/?c=rok-2007>

Obrázek 5: Půdorys Sladovny (6. podlaží)

Zdroj: Emailová komunikace s panem Jaroslavem Duškem, dostupné na vyžádání u Městského úřadu Písek

Valbová střecha sladovny, běžně využívaný typ střechy pro obdélníkové stavby bez postranních štítů, byla původně kryta taškami. Obvodové stěny ze smíšeného zdiva, tedy z cihel a kamene, byly u původního objektu silné 1 m.

Celá stavba má sedm podlaží. Při vstupu do Sladovny z jejího nádvoří se vstupuje rovnou do podlaží třetího. První dvě patra jsou totiž pod úrovní nádvoří a jsou viditelná pouze od řeky. První patro je kryto masivní válcovou cihlovou klenbou, druhé patro je kryto také klenbou cihlovou, avšak ne válcovou, ale křížovou. Další dvě patra jsou již tvořena soustavou dřevěných sloupů a trámů. Při stavbě budovy byly však špatně odhadnuty rozestupy mezi jednotlivými sloupy, které byly příliš daleko od sebe, a na přelomu 19. a 20. století proto došlo k prolomení několika kleneb. Tento problém byl velice neodborně řešen přidáním dalších sloupů, které nebyly tak dobře tesařsky zpracovány jako sloupy původní. Před rekonstrukcí byly klenby kvůli těmto zásahům a zanechány ve velice špatném stavu.¹¹⁴

Narušené klenby nebyly jediným problémem, který negativně působil na statiku domu. V některých případech se vyskytovaly trhliny po celé výšce objektu, někdy naopak po celé tloušťce stěny. Praskliny ve zdivu způsobilo

¹¹⁴ Příprava a realizace rekonstrukce objektu Sladovny Písek. In: *Stavebnictvi3000.cz* [online]. 2004 [cit. 2014-05-25]. Dostupné z: <http://www.stavebnictvi3000.cz/clanky/priprava-a-realizace-rekonstrukce-objektu-sladovny/>

především dlouhodobé zatékání vody do objektu. Rekonstrukce odhalila přítomnost hluboké štoly s podzemní vodou pod nádvořím, která ve středověku sloužila k odvádění vody z domu U Zvonu. Problémy zapříčinilo také časté střídání tepla a mrazu jak z vnějšku, tak uvnitř budovy.

Ve velice špatném stavu byly i zděné sloupy ve druhém podlaží, na které byla použita nekvalitní malta, což snižovalo jejich výkonnost. Na celkově špatné statice domu se za celou dobu provozu objektu podepsalo především postupné vyřazování ocelových táhel, které mají zajišťovat, aby nedocházelo k pohybu budovy. Důvody odstranění táhel známy nejsou, je však známo, že před rekonstrukcí se v budově nacházela funkční pouze 1/5 původního počtu.

Obrázek 6: Nádvoří Sladovny před rekonstrukcí

Zdroj: Webová stránka, Dostupné k 26. 5. 2014,
<http://3darch.cz/exterior/pisecka-sladovna>

6.2. Průběh rekonstrukce

Naplánovaná rekonstrukce byla rozdělena do pěti etap, které se uskutečnily v průběhu sedmi let, a to od roku 2000 do roku 2007.

I. etapa – zabezpečovací práce (21. 7. 2000 - 15. 11. 2001)
(financováno městem Písek)

Náplní této části projektu byly zabezpečující práce se záměrem zastavit průtok spodní a dešťové vody do objektu a zamezit tak případnému dalšímu

fatálnímu poničení Sladovny. Kromě toho bylo nutné provést nápravné práce na odstranění příčin a následků škod způsobených dlouhodobým chátráním objektu. Došlo tak k zajištění několika míst, konkrétně hvozdu, části obvodového zdiva a dvorního přístavku, u kterých již hrozilo jejich zřícení.

V polovině roku 2001 odsouhlasilo městské zastupitelstvo nově předložený návrh na budoucí činnost sladovny. Došlo tak ke změně plánovaného využití objektu. S návrhem vytvořit ze sladovny "Centrum dětské knižní ilustrace" místo původního okresního archivu přišla kulturoložka Jitka Kotrbová. Od rozdělení Československa neexistovala v České republice žádná podobná instituce. V 60. letech 20. století sice vzniklo státní centrum knižní ilustrace v Bratislavě, které však po rozdělení Československa zůstalo pouze na Slovensku a Česká republika tak rázem byla bez instituce zabývající se ilustrací. Po schválení tohoto návrhu muselo dojít k přepracování projektové dokumentace.

Kromě sladovny bylo potřeba upravit i její okolí v blízkosti řeky Otavy, a tak se vedení Písku rozhodlo zpracovat projekt na revitalizaci pravého historického břehu s názvem "Regenerace historického jádra města Písek na břehu řeky Otavy mezi Kamenným mostem a Putimskou branou" a pokusit se zažádat o grant ze strukturálních fondů Evropské unie. Souhlas se zahájením příprav 3. etapy rekonstrukce sladovny byl dán usnesením Rady města č. 743/03. Věcný obsah této etapy byl zpracováván v průběhu roku 2003 dle návrhu Kotrbové. Samotný projekt s žádostí o poskytnutí dotace od Evropské unie byl podán až v říjnu 2004. První etapa proběhla dle plánovaného rozsahu v plánovaném čase od konce července 2000 do půlky listopadu 2001.

II. etapa – zabezpečovací práce (25. 7. 2002 - 31. 8. 2004)

(financováno městem Písek)

Druhá etapa rekonstrukce byla sice pozměněna a přepracována dle náležitostí nového projektu, financována však musela být ještě z rozpočtu města Písek. To způsobila skutečnost, že v projektu Evropské unie se s touto druhou etapou počítalo již jako s hotovou.

Zmiňovaná část rekonstrukce nesoucí název "Stavební úpravy nosných konstrukcí" probíhala od konce července 2002 do srpna 2004. Zanedlouho po jejím zahájení, v polovině srpna 2002, byly stavební práce přerušeny povodní, během které bylo zatopeno první podlaží sladovny. Hladina vody dosahovala přibližně do výšky 4,5 m. I přes sílu a rozsah povodně nebyly její následky tak ničivé, jak se zpočátku zdálo. Při kontrole budovy nebyly nalezeny téměř žádné zásadní statické poruchy, pouze několik nezávažných škod. Po odklizení škod po povodni rekonstrukce pokračovala podle původního plánu.¹¹⁵

¹¹⁵ Osobní e-mail s panem Jaroslavem Duškem, Městský úřad Písek, Odbor rozvoje, investic a majetku města, ze dne 26. 3. 2014

Cílem bylo především řešení požární bezpečnosti objektu a jeho rozdělení do požárních úseků a dále také upravení nosných konstrukcí tak, aby mohly sloužit novému využití objektu. Všechny nezbytné výměny konstrukčních prvků stavby musely být provedeny v souladu s požadavky pracovníků památkové péče, tak aby stavební konstrukce zůstaly co nejvíce zachovány a nezměněny. Tato výměna se týkala konkrétně klenutých a svislých konstrukcí, dřevěných konstrukcí ve vyšších patrech. Zároveň byla provedena rozsáhlá rekonstrukce původní dřevěné střešní konstrukce a šachty evakuačních výtahů.

Stavební firma se musela vypořádat s komplikovaným požárním bezpečnostním systémem. Sladovna je sedmipodlažní objekt se dvěma patry pod úrovní země při pohledu z nádvoří. Jednotlivá nadzemní patra jsou nesena dřevěnými konstrukcemi a rozloha jednoho patra je cca 1 500m². Dřevěné konstrukce nesou strop objektu a proto nebylo možné použít běžně používaný požární systém a normy a bylo velice složité a nákladné ošetřit požární bezpečnost budovy. Zasedání hasičského záchranného sboru v Písku rozhodlo, že je potřeba provést expertizu a najít pro sladovnu individuální bezpečnostní řešení. Expertizu provedlo Expertní středisko požární bezpečnosti staveb v Praze-Hostivaři a navrhlo mnoho způsobů řešení. Bylo vybudováno několik zásahových cest, dvě chráněné únikové cesty z každého požárního úseku, opatření pro urychlení evakuace návštěvníků či stabilní hasicí zařízení.

Veškeré stavební práce a úpravy, spadající do této etapy, byly splněny na konci srpna roku 2004.

První dvě etapy rekonstrukce sladovny byly v celé výši financovány z rozpočtu města Písek. Celkové náklady ve výši 66, 1 mil. Kč zahrnovaly veškeré náklady spojené s objektem sladovny od úplného počátku jejího převzetí do vlastnictví města Písek až po skončení 2. etapy rekonstrukce, tedy od roku 1996 do roku 2004. Spadá sem tedy veškerá projektová dokumentace, příprava stavby a veškeré stavební práce a materiály použité během 1. a 2. etapy obnovy objektu.¹¹⁶

Následující dvě části rekonstrukce sladovny tvoří zároveň dvě části z projektu financovaného ze Strukturálních fondů, který se netýkal pouze sladovny, ale celého pravého historického břehu Otavy. Věcný obsah 3. etapy byl zpracován již v říjnu roku 2003. Vzhledem k tomu, že bylo potřeba sehnat finanční prostředky na uskutečnění těchto etap, byla o rok později podána žádost o poskytnutí dotace ze strukturálních fondů Evropské unie. Původně měla být do projektu zahrnuta pouze 3. část v rozsahu opravy fasád a především rekonstrukce první části Centra ilustrace Písek, ale v průběhu zpracování

¹¹⁶ Přehled nákladů k 31.10.2007. [cit. 2014-04-28]. Dostupné na vyžádání: Městský úřad Písek

projektu se rozhodlo, že se v jeho rámci provede i 4. etapa, která spočívala v rekonstrukci druhé části centra ilustrace Písek.

III. etapa – rekonstrukce části objektu (25. 7. 2005 - 15. 6. 2007) (spolufinancováno Společným regionálním operačním programem)

Třetí část obnovy zahrnovala opravu konstrukcí a fasád objektu. Výběrové řízení na zhotovitele této etapy se konalo v červnu roku 2005 a vítěznou nabídkou se stala nabídka od firmy KOČÍ a.s. Písek, která ve svém návrhu stanovila průběh rekonstrukce od července 2005 do května 2006.¹¹⁷

V průběhu stavebních prací se vyskytlo mnoho neočekávaných okolností a zvratů, které zapříčinily zdržení projektu. V některých případech muselo dojít ke změně plánovaného materiálového a konstrukčního řešení. Bylo potřeba provést výzkum a dokumentaci současného stavu a teprve podle toho mohla být zpracována dokumentace se změnami konstrukcí a materiálů, čímž docházelo jak k víceprací, tak k časovému zpoždění.

Zásadním problémem, který způsobil značné zpoždění této etapy, byl nález neočekávaných hornin při výkopech kabelových kanálů. Důvodem je umístění sladovny na skalním masivu. Jeho část bylo potřeba odstranit. V běžných případech se rozpojení provádí odstřelem, avšak v uzavřeném prostoru sladovny a jejího dvora to nebylo možné, a proto muselo být odstranění prováděno převážně ručně. Po těchto pracích měla následovat instalace železobetonových nosných konstrukcí, které ovšem nemohly být kvůli klimatickým podmínkám provedeny na přelomu let 2005 a 2006 a jejich realizace se tak posunula až na jaro 2006. Tím se zpozdily i práce na fasádách, které nemohly být zahájeny před dokončením konstrukcí.

V této etapě bylo také provedeno ztužení kleneb, do kterého museli být zapojeni i specialisté z Českého vysokého učení technického v Praze, protože názory ostatních specialistů na tuto problematiku se rozcházely a bylo potřeba zvolit tu nejlepší variantu. Náš přední odborník pan Milan Vašek v červnu 2006 vypracoval znalecký posudek, který navrhoval tři možné způsoby řešení sanace klenbových pásů, a to buď použití železobetonových pásů, dřevěné lepené konstrukce nebo ocelové konstrukce. Výběr byl nakonec zúžen pouze na jednu možnost, a to z důvodu požadavku státní památkové péče na zachování dřevěných konstrukcí ve 4., 5. a 6. podlaží beze změn. Vzhledem k únosnosti se tak jedinou možnou použitelnou variantou staly ocelové konstrukce, které odlehčily cihelným klenbám a rozložily tak zátěž do zdí a pilířů.

¹¹⁷ Osobní e-mail s panem Jaroslavem Duškem, Městský úřad Písek, Odbor rozvoje, investic a majetku města, ze dne 26. 3. 2014

IV. etapa – vnitřní rekonstrukce (1. 7. 2006 - 15. 6. 2007) (spolufinancováno Společným regionálním operačním programem)

Projektová dokumentace k této etapě byla zhotovena v dubnu 2006, ihned poté se konalo výběrové řízení na zhotovitele rekonstrukce. Bylo podáno několik nabídek, vítěznou se opět stala nabídka od firmy Kočí a.s. Písek. Ve smlouvě o dílo, která byla uzavřena mezi zhotovitelem a zadavatelem projektu, byl termín realizace stanoven od července 2006 do března 2007. Vzhledem k termínu prováděných prací v předchozí etapě došlo k souběhu stavebních úprav 3. a 4. etapy.

Zásadními kroky 4. etapy bylo vybavení objektu ústředním vytápěním s kotelnou a vzduchotechnikou, dále zavedení elektroinstalace a slaboproudých rozvodů. Všechny tyto práce byly původně zahrnuty již ve třetí etapě, ale pouze v rozsahu 1. – 4. podlaží, tak že krátce po dokončení těchto prací mělo ve 4. etapě dojít k jejich narušení navazujícími obvody ze 4. podlaží do 7. podlaží. Původní dokumentace nebyla vhodně promyšlena a rozdělení prací do dvou etap bylo vcelku nelogické. Na tento problém se však přišlo až v průběhu rekonstrukce a bylo nutné ho co nejdříve nějakým nejvhodnějším způsobem vyřešit. Ředitel společnosti Adlatus spol. s.r.o., která původní návrh zhotovovala, v průběhu prací sepsal doporučení na sloučení termínu dokončení 3. a 4. etapy rekonstrukce na 15. 6. 2007 a zároveň doporučil, aby zhotovitel rekonstrukce (firma Kočí a.s. Písek) sestavil podrobný harmonogram zbývajících prací, který bude průběžně kontrolován. Tato opatření byla nutná uskutečnit z toho důvodu, aby byly splněny termíny realizace projektu a podmínky, za kterých byl projekt "Regenerace historického jádra města Písek a břehu Otavy mezi kamenným mostem a Putimskou branou" schválen.¹¹⁸

Mimo jiné v této etapě byla provedena výměna oken a úprava fasád a interiéru. Hlavní architekt celého projektu, Ing. arch. Petr Šíma, který po celou dobu spolupracoval s firmou Adlatus spol. s.r.o., navrhoval omítku v barvě bílé kávy. Barva ovšem musela být nakonec přizpůsobena požadavkům státní památkové péče, která povolovala pouze barvu olivově zelenou, typickou pro historické technické stavby.

V rámci této etapy vzniklo samotné Centrum ilustrace pro děti, jehož koncepci a interiéry měl na starosti architekt Vladimír Brouček, který v této fázi rekonstrukce vytvořil expozici Radka Pilaře a expozici historie ilustrace s přehlídkou nejvýznamnějších českých ilustrátorů (Lada, Čapek, Trnka, Sekora, Born a další).

Třetí a čtvrtá etapa byla financována z poskytnuté dotace od EU a částečně také ze státního rozpočtu. Celkové náklady na 3. a 4. část rekonstrukce činily 132, 8 mil. Kč, na stavební účely z toho bylo využito 126, 3 mil. Kč. Tyto dvě

¹¹⁸ Osobní e-mail s panem Jaroslavem Duškem, Městský úřad Písek, Odbor rozvoje, investic a majetku města, ze dne 26. 3. 2014

etapy probíhaly v letech 2005-2007. V roce 2005 bylo na stavební účely využito 14,2 mil. Kč z dotace od EU, následující rok bylo z EU poskytnuto 39,1 mil. Kč a ze státního rozpočtu 11 mil. Kč. Poslední rok, tedy 2007, získalo město na rekonstrukci sladovny od EU 68, 5 mil. Kč.¹¹⁹

V. etapa – vnitřní rekonstrukce (2. 11. 2005 - 20. 12. 2006)
(spolufinancováno ze státního rozpočtu)

Souběžně se třetí a čtvrtou etapou probíhala i etapa pátá, a to od listopadu 2005 do prosince roku 2006. Tato část obnovy sladovny se zaměřovala především na rozšíření expozice Prácheňského muzea o galerii českých králů a lapidárium barokních soch z Kamenného mostu.

Budova sladovny plynule navazuje na dochovanou část píseckého hradu, ve kterém sídlí Prácheňské muzeum, které se v době rekonstrukce sladovny potýkalo s nedostatkem výstavních prostor, a proto bylo rozhodnuto, že část prostorů sladovny bude dáno k dispozici muzeu na vyřešení jeho problému s nedostatkem místa.

Třetí a čtvrté podlaží pravé boční části bylo muzeu dáno k dispozici pro jeho činnosti. Největším stavebním zásahem bylo zřízení komunikačního a schodišťového prostoru pro propojení obou objektů. Dále už bylo nutné provést pouze úpravu vnitřních prostorů sladovny a kompletně nové instalace k potřebám muzea. Vše však muselo proběhnout v souladu s požadavky státní památkové péče na zachování dispozic a konstrukčního řešení prostorů s dochovanými klenbami a dřevěnými konstrukcemi bez změny.

Stejně jako u všech předchozích etap byla projektová dokumentace zpracována společností Adlatus spol.s.r.o. a zhotovitelem stavebních prací byla firma Kočí a.s. Písek.

Tato poslední etapa byla spolufinancována ze státního rozpočtu. Celkové náklady na vytvoření expozice Prácheňského muzea činily 23,5 mil. Kč, a z toho dotace obdržená ze státního rozpočtu byla ve výši 10 mil. Kč¹²⁰

I přes to, že rekonstrukce sladovny byla velice jak časově, tak finančně nákladná, nedošlo zde téměř k žádnému bourání ani přístavbě. Zásadními problémy byly statika objektu a zpevnění konstrukcí jednotlivých pater. Vzhledem k požadavku státní památkové péče k zachování dřevěných konstrukcí ve 4., 5. a 6. podlaží nebylo ani možné, aby k nějakým zásadním stavebním úpravám došlo.

Jediná zásadní stavební úprava, ke které došlo v 5. etapě projektu, bylo probourání a následné spojení kratšího křídla sladovny s jižním křídlem Píseckého hradu, za účelem poskytnutí prostorů 4. a 5. podlaží sladovny k užívání Prácheňskému muzeu.

¹¹⁹ Přehled nákladů k 31.10.2007. [cit. 2014-04-28]. Dostupné na vyžádání: Městský úřad Písek

¹²⁰ Tamtéž

Naopak jedinou zásadní přístavbou byla úprava nádvoří sladovny a zřízení proskleného vstupu do objektu. Úprava nádvoří a pasáže probíhala od konce června 2007 do března 2008. Návrh na úpravu nádvoří zpracoval Vladimír Brouček a zhotovitelem byla opět firma KOČÍ a.s. Písek. Tyto úpravy objektu vyšly na 15 mil. Kč a spadaly ještě do projektu Evropské unie, a byly tak financovány z dotace od EU.

Nádvoří nebylo nikdy zvláště upravované, v době provozu sladovny sloužilo pouze jako technický dvůr pro dopravu obilí a sladu a v době rekonstrukce jako skladiště potřebného materiálu k opravám. Ing. arch. Brouček vytvořil z nádvoří velice příjemný a reprezentativní prostor s kašnou a vodotryskem a venkovním amfiteátre. V neposlední řadě byl vytvořen bezbariérový prosklený vstup do domu, který jinak velice uzavřenou sladovnu alespoň trochu otevírá venkovnímu světu a stavba tak působí trochu vzdušněji.

6.3. Náklady na rekonstrukci

První čtyři etapy byly zkolaudovány společně. Právní moci nabylo kolaudační rozhodnutí dne 17. 10. 2007 a objekt byl předán do užívání Sladovně Písek o.p.s. dle uzavřené smlouvy o nájmu objektu. Poslední, pátá etapa byla zkolaudována již dne 28. 12. 2006 a část objektu Sladovny byla taktéž dle uzavřené smlouvy o nájmu předána do užívání Prácheňskému muzeu Písek.

Celkové náklady vynaložené na všech 5 fázích rekonstrukce Sladovny činily 222,4 mil. Kč. Kromě toho bylo ještě upravováno nádvoří Sladovny včetně průchodu domu č. p. 117, které vyšlo na 15 mil. Kč. Poslední úpravou prováděnou na tomto objektu bylo pořízení expozic a zařízení interiérů, na které byla od EU obdržena dotace ve výši 15 mil. Kč.¹²¹

Projekt obnovy Sladovny byl velice finančně náročný. Je jisté, že bez finanční pomoci Evropské unie a státního rozpočtu by nemohl být uskutečněn, protože z celkových nákladů 252,4 mil Kč jich bylo téměř 65% kryto z obdržených dotací.

Tabulka 1: Náklady na rekonstrukci Sladovny

Etapa	Rok	Částka (mil. Kč)	Zdroj financí
1. a 2. etapa	1996 - 2004	66, 1	město Písek
3. a 4. etapa	2005	14, 2	EU
3. a 4. etapa	2006	50, 1	EU + státní rozpočet
3. a 4. etapa	2007	68, 5	EU
5. etapa	2005 - 2007	23, 5	město Písek + státní rozpočet
Celkem		222, 4	

Zdroj: Přehled nákladů k 31. 10. 2007. Dostupné na vyžádání: Městský úřad Písek

¹²¹ Přehled nákladů k 31.10.2007. [cit. 2014-04-28]. Dostupné na vyžádání: Městský úřad Písek

7. Vývoj po konverzi

Od roku 2008 objekt funguje jako centrum knižní ilustrace. Za tuto dobu se zde vystříдалo již pět ředitelů. První z nich byl zároveň pracovníkem památkové péče a spolupracoval i na samotném návrhu projektu. Z hlediska památkové péče byl tedy projekt velice dobře koncipovaný a objekt výborně zrekonstruovaný, což se ovšem, dle názoru současné ředitelky, nedá tvrdit o stránce kulturní.

Současná ředitelka Tereza Dobiášová uvádí, že z hlediska uměleckého využití není objekt vhodně vyřešený. Zásadním problémem je uzavřenost prostor. Ke sladovnickým účelům nejsou potřeba žádné otevřené světlé prostory s velkými okny či dveřmi. Naopak pro účely kulturní je světlo nutností. Celý objekt i prostory působí příliš uzavřeně. Okna ani dveře nebylo při rekonstrukci možné zvětšit či vyměnit za jiné kvůli památkové ochraně objektu. Jedinou možností, jak udělat prostor vzdušnější, bylo postavení skleněné recepce.

Dalším zásadním problémem, který ředitelka při provozu objektu shledává, je absence nákladního výtahu a zprůchodnění objektu od řeky, které se bude v současnosti pravděpodobně projednávat. Na výtah nebyl brán v průběhu rekonstrukce zřetel. Projekt tak nebyl dle jejího názoru řádně připravený, lidé, kteří ho zpracovávali, nebyli v kontaktu s lidmi, kteří rekonstrukci prováděli a tak došlo k mnoha problematickým bodům, ke kterým může při konverzi industriální stavby dojít.

Podle slov současné ředitelky neměl první ředitel, Jiří Hladký, příliš zkušeností s pořádáním výstav a kulturních akcí a i přesto, že v době jeho vedení dostávala společnost mnohem větší dotace než nyní a bylo k dispozici mnoho zkušených lidí, Sladovna Písek se zadlužila. Další ředitelka Renata Skronská se snažila úroveň Sladovny pozvednout a povedlo se jí velkou část dluhů splatit, ovšem ne všechny.¹²²

Z počátku to tedy vypadalo, že idea centra knižní ilustrace nebyla příliš nosná a měl se vybrat spíše nějaký z jiných návrhů, které byly na počátku projektu zvažovány (hotel, okresní archiv). Za poslední rok se však ukázalo, že velmi záleží na lidech, kteří stojí ve vedení a díky nové ředitelce se návštěvnost a zájem o Sladovnu neočekávaně zvedly (viz tabulka č. 3).

V září roku 2012 nastoupila do vedení společnosti současná ředitelka Tereza Dobiášová. Z následující tabulky je zřejmé, že pod jejím vedením a díky inovativním interaktivním výstavám, které pořádá, se návštěvnost objektu znatelně zvýšila (viz tabulka č. 3).

Při porovnání výstav Gemrot Jan a PLAY, jejichž doba trvání z níže uvedených v tabulce č. 2 se sobě nejvíce blíží, je již na první pohled vidět

¹²² Osobní rozhovor s Terezou Dobiášovou, ředitelkou Sladovny, ze dne 25. 10. 2013

znatelný rozdíl. I přestože výstava PLAY trvala o 20 dní déle, navštívilo jí celkem více než dvakrát tolik návštěvníků než výstavu z roku 2012. Mnohem větší rozdíl je patrný i v porovnání celkových příjmů, kdy příjmy z výstavy v roce 2013 byly téměř čtyřikrát vyšší než z výstavy Gemrot Jan v roce 2012. Výstava PLAY byla mnohem lépe propagována a především byla jednou z prvních interaktivních výstav, díky kterým se zájem o Sladovnu zvýšil.

Tabulka 2: Porovnání návštěvnosti v letech 2012 a 2013

Akce	Počet dní	Návštěvnost celková	Z toho doprovodné programy	Příjmy celkové (Kč)
Rok 2012				
Hasiči	49	2 501	112	52 450
Gemrot Jan	76	3 619	77	78 770
Jungrová Bety	46	1 954	77	32 960
Objekty v láhvi	33	1 904	95	37 985
Rok 2013				
Cesta do neznáma	104	8 845	678	317 549
PLAY	96	10 514	1 175	481 506

Zdroj: Strategie Sladovna 2014, Dostupné k 25. 5. 2014, osobní e-mail s Terezou Dobiášovou

Následující tabulka zachycuje návštěvnost jednotlivých měsíců let 2011 a 2012. V roce 2012 došlo ke změně vedení Sladovny, což se výrazně projevilo právě na její návštěvnosti. Celkově se roku 2012 zvedl počet návštěvníků o více než polovinu. Zajímavé je i porovnání jednotlivých měsíců. V roce 2011 zavítalo do Sladovny nejvíce hostů v letních měsících, kdy mají děti prázdniny. Naopak o rok později byly nejnavštěvovanějšími měsíci listopad a prosinec. Nejpravděpodobnějším důvodem bude počasí daného ročního období, které neumožňuje trávit tolik času venku v přírodě jako v létě.

Tabulka 3: Porovnání celkové návštěvnosti v letech 2011 a 2012

	2011	2012
Leden	288	1 187
Únor	492	765
Březen	383	1 276
Duben	408	1 223
Květen	401	1 304
Červen	575	1 475
Červenec	1 468	1 549
Srpen	1 342	1 280
Září	816	1 208
Říjen	562	790
Listopad	539	1 655
Prosinec	532	2 690
Celkem	7 806	16 402

Zdroj: Výroční zpráva 2011, Výroční zpráva 2012, Dostupné k 25. 5. 2014, URL: <http://www.sladovna.cz/o-sladovne/o-organizace>

7.1. Prostorové možnosti objektu

V současnosti je využívána pouze třetina objektu Sladovny, zbylá část teprve čeká na rekonstrukci a další využití.

Již před vstupem do samotného objektu musí návštěvník projít přes nádvoří, které je v jarních a letních měsících využíváno ke kulturním akcím, většinou hudebním a zároveň během den slouží jako místo odpočinku pro obyvatele či návštěvníky města.

V přízemí Sladovny, tedy již ve 3. podlaží při pohledu od řeky, sídlí zmiňované infocentrum a recepce. Zároveň je zde pro návštěvníky zřízena místnost s veřejně přístupným internetem.

O patro níže (ve 2. podlaží) se nachází stálá expozice “Po stopách ilustrace”, která je ve Sladovně umístěna již od roku 2008. Z tohoto výstavního sálu se dá po schodech přejít zpět do úrovně přízemí, do místnosti s názvem Malá galerie, která slouží jako prostor pro příležitostné výstavy. Malá galerie má čtvercový půdorys s kamennou podlahou, klenbami a dvěma kamennými sloupy uprostřed, které tyto klenby podpírají. Rozloha výstavního sálu je 157 m².

V 1. patře (4. podlaží) se nachází terasa přibližně o 100m², která vznikla teprve až při rekonstrukci Sladovny, díky přístavbě nového proskleného bezbariérového vchodu. Zároveň se v tomto patře nachází výstavní prostor Vysoké trámy. Vysoké trámy mají nepravidelný půdorys o rozloze 567 m² a veškeré trámy, které tento prostor podpírají, jsou původní. V těchto prostorech vždy probíhají velice úspěšné interaktivní výstavy, v poslední době to bylo “Mraveniště” či “S jídlem si nehrajeme”.

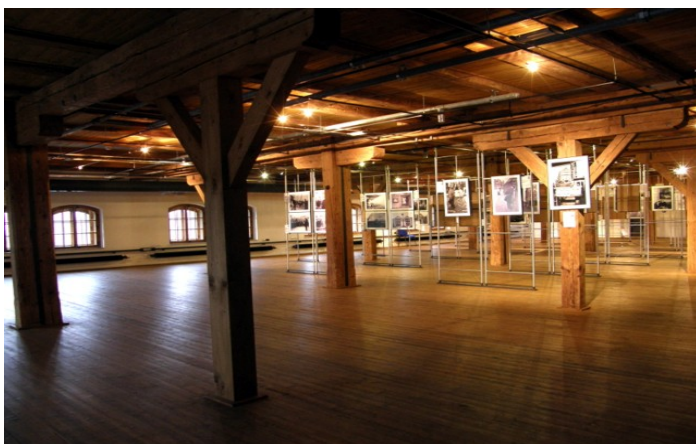
Obrázek 7: Vysoké trámy

Zdroj: Webová stránka, Dostupná k 26. 5. 2014,
<http://www.visitpisek.cz/cz/pametihodnosti-mesta-pisek-pisecky-hrad/62/>

V dalším patře (5. podlaží) jsou umístěny dílny a kanceláře pracovníků Sladovny. Výstavní prostor v tomto podlaží se nazývá Nízké trámy a rozkládá se na 409 m². Nízké trámy jsou po Vysokých trámech druhým největším výstavním sálem Sladovny. Nejen trámy, ale i podlaha je zde celá ze dřeva.

Obrázek 8: Nízké trámy

Zdroj: Webová stránka, Dostupná k 26. 5. 2014,
<http://pivni.info/galerie/692-sladovna-pisek.html>

V posledním využívaném půdním 6. podlaží se nachází dva spojené sály s bílým obložením trámů a proto se jim přezdívá Bílé trámy. Někdy se za Bílé trámy označuje pouze jeden ze sálů, ten druhý je v tom případě nazýván Debatní trámy. Dohromady tyto dva sály tvoří prostor o 336 m². Bílé trámy jsou využívány pro pořádání výstav, workshopů, seminářů, školení či menších divadelních představení.

7.2. Současná činnost

Základní činností Sladovny Písek o.p.s. je od roku 2008 zajištění kulturních služeb a kulturně společenských činností. V první řadě je to provoz Centra ilustrace Písek a dvou stálých expozic. První z nich, expozice Po stopách ilustrace, mapuje vývoj české ilustrace knih a druhá, expozice Radka Pilaře, prezentuje píseckého rodáka a autora ilustrované podoby Cipíška.

Kromě těchto dvou stálých výstav pořádá Sladovna během roku několik výstav příležitostných, pro které je vyhrazeno pět výstavních sálů – Vysoké trámy, Nízké trámy, Bílé trámy (I, II.), Malá galerie a Muzejní sál. Dále společnost zajišťuje širokou nabídku vzdělávacích služeb a organizuje různé kurzy, workshopy či umělecké dílny. V souvislosti s pořádáním výstav a jiných kulturních událostí spolupracuje Sladovna s fyzickými a právníckými osobami, zajišťujícími kulturní události ve městě.

V rámci svých obecně prospěšných činností provozuje Sladovna o.p.s. také Turistické informační centrum Písek, které poskytuje veškeré informace o zajímavých a historických místech v Písku a jeho okolí. Dále informační centrum nabízí přehled kulturních akcí, propagační materiály, mapy, průvodce, veřejný internet nebo možnost faxu, tisku či kopírování. Roku 2012 se Turistické informační centrum Písek zúčastnilo akce agentury CzechTourism a organizace A.T.I.C CR, kdy byl u jednotlivých informačních center v České republice hodnocen přístup k zákazníkům a poskytování služeb. Písecké informační centrum bylo ohodnoceno jako vysoce nadprůměrné a obdrželo plný počet bodů.

Roku 2012 byla navíc založena kancelář destinačního managementu Písecko, která má na starost marketingové řízení v oblasti cestovního ruchu. Cílem kanceláře je zvýšit návštěvnost a povědomí o turistické oblasti Písecko a vytvořit tak silnou značku a image této destinaci.

Kromě pořádání kulturních událostí nabízí Sladovna Písek o.p.s. prostory svého objektu k pronájmu. Cena za pronájem jednotlivých sálů je uvedena v následující tabulce. Kromě pronájmu místností lze objednat i další služby. Služby technika jsou poskytovány za 300,- Kč, stejně jako služby zvukaře, sálová služba v nepřítomnosti technika je za 120,- Kč a recepční služba mimo pracovní dobu od 9:00 do 17:00 stojí 150,- Kč.¹²³

¹²³ Ceník pronájmů. *Sladovna - galerie brou* [online]. 2014. vyd. [cit. 2014-05-25]. Dostupné z: <http://www.sladovna.cz/o-sladovne/cenik>

Tabulka 4: Ceny poskytovaných pronájmů

Prostor	Rozloha/výška	Cena za první hodinu	Cena za každou další hodinu
Malá galerie	157 m ² /4 m	3900,- Kč	2600,- Kč
Vysoké trámy	567 m ² /4,6 m	3000,- Kč	2400,- Kč
Nízké trámy	409 m ² /3 m	2400,- Kč	1200,- Kč
Bílé trámy	152 m ² /3 m	1900,- Kč	800,- Kč
Debatní trámy	184 m ² /3 m	2900,- Kč	2200,- Kč

Zdroj: Webová stránka, dostupná k 25. 5. 2014, (vydáno 2014) URL: <<http://www.sladovna.cz/o-sladovne/cenik>>

7.3. Personální zabezpečení

Ke 31. 12. 2012 zaměstnávala obecně prospěšná společnost Sladovna Písek celkem 12 zaměstnanců na 9 různých pracovních pozicích. Oproti počátku roku 2012 poklesl počet zaměstnanců ze 17 na 12. Tento pokles byl způsoben odvoláním ředitelky Renaty Skronské a odchodem 5 zaměstnanců z osobních důvodů. Oproti předchozímu roku naopak díky otevření kanceláře destinačního managementu přibýly dvě pracovní pozice. Pracovníci, kteří provádějí úklid budovy, jsou zaměstnáni na zkrácený pracovní úvazek. Zbýlých 9 zaměstnanců vykonává činnost na základě hlavního pracovního poměru.

Ředitelkou organizace je od srpna 2012 Tereza Dobiášová, asistentkou Šárka Málková. Funkci recepční zastává Klára Tíková. Po ředitelce je nejvýznamnější pozicí produkční, která má na starosti marketing a produkci dílen a kurzů, které organizace pořádá. Produkční Sladovny Písek o.p.s. je Sylva Kofroňová. Další pracovní pozicí je funkce kustoda, který vykonává službu v expozici a provádí návštěvníky celým objektem. Na této pozici pracují dva zaměstnanci.

Infocentrum zaměstnává dvě pracovnice, které poskytují návštěvníkům veškeré informační služby. V kanceláři destinačního managementu jsou zaměstnáni taktéž dva zaměstnanci.

K provozu budovy se vztahují 2 pracovní pozice, a to vedoucí provozu, který má na starosti správu domu a technickou údržbu a uklízečka, která má na starosti úklid celého objektu a v současnosti tuto práci vykonávají 3 zaměstnanci.

Graf 1: Organizační struktura Sladovny

Zdroj: Výroční zpráva 2012, Dostupné k 25. 5. 2014, URL: <http://www.sladovna.cz/o-sladovne/o-organizace>

7.4. Rozpočet organizace

V následující tabulce č. 5 jsou porovnány náklady a výnosy za poslední tři roky fungování obecně prospěšné společnosti. Ve všech třech letech se pohybují jak náklady, tak výnosy mezi 9 a 10 miliony Kč.

V roce 2010 byla jako v jediném ze sledovaných let uskutečněna ztráta ve výši 176 457 Kč. Při pohledu na hospodaření společnosti od roku 2008, kdy byl objekt zprovozněn, bylo však zjištěno, že Sladovna Písek o.p.s. vykazovala ztrátu od samého počátku fungování až do roku 2010. Prvním ziskovým rokem tak byl až rok 2011.

Ztrátu v prvních letech fungování lze vysvětlit počátečními vysokými náklady na zařízení objektu a zprovoznění dvou velkých stálých expozic. Dalším významným faktorem byly mzdy vyplácené kustodům a recepčním. Za rok 2010 bylo vyplaceno o 2 288 hodin více, než bylo nutné k zajištění běžného provozu. Dále to byly nevhodně investované finanční prostředky. V neposlední řadě to bylo chybné zpracování dostupných dat o hospodaření společnosti. V roce 2010 byl každý měsíc vykazován zisk, i přesto, že na konci roku se v účetní závěrce objevila ztráta. Toto nedorozumění bylo způsobeno vystavováním faktur na město Písek v předstihu, vždy koncem měsíce na měsíc následující, čímž došlo k účetnímu znásobení výnosů.

V roce 2011 se konečně poměr výnosů a nákladů obrátil a společnost začala vykazovat zisk. Dotace od Jihočeského kraje činila 130 000 Kč a od Města Písek (na provoz Sladovny, infocentra a vydávaný měsíčník) 1 554 000 Kč, což výrazně pomohlo fungování objektu. V tomto roce byl dosažen doposud nejvyšší zisk za celou dobu fungování a to 352 112 Kč, což bylo způsobeno vysokou dotací a tržbami za prodej služeb a zboží.

I v roce 2012 zůstala Sladovna Písek o.p.s. zisková, její zisk však snížil v tomto roce téměř o polovinu oproti předchozímu roku. Tento fakt byl způsoben především výší dotací obdržенých od Jihočeského kraje a Města Písek. Jihočeský kraj poskytl dotaci ve výši pouze 50 000 Kč, což je značný rozdíl oproti předchozímu roku a Město Písek poskytlo dotaci 890 000 Kč, která je stejně tak o značnou část nižší než v roce 2011. Tržby za prodej zboží a služeb byly oproti roku 2011 také nižší. Důležité však je, že společnost zůstává zisková a je schopna v tomto stavu setrvat.

Tabulka 5: Porovnání výnosů a nákladů let 2010, 2011 a 2012

	2010	2011	2012
Výnosy	9 490 458	9 673 673	9 604 000
Náklady	9 666 914	9 348 561	9 442 000
Zisk/ztráta	-176 456	325 112	162 000

Zdroj: Výroční zpráva 2010, Výroční zpráva 2011, Výroční zpráva 2012,

Dostupné k 25. 5. 2014, URL: <<http://www.sladovna.cz/o-sladovne/o-organizace>>

Po bližším prozkoumání výnosů za rok 2012 v tabulce č. 6 vyplývá, že tržby za hlavní činnost, tedy pořádání výstav, tvoří pouze 3,5 % z celkových výnosů. Hlavní položkou, 71% z 9 603 548 Kč, jsou tržby z akcí pořádaných pod záštitou Města Písek. Významnou částkou jsou přijaté dotace od Města Písek a Jihočeského kraje, které tvoří téměř 10 % celkových výnosů.

Tabulka 6: Složení výnosů v roce 2012

Druh výnosu	Částka (Kč)
Tržby z prodeje služeb – vstupné	324 520
Tržby z prodeje služeb - zajištění akce	281 962
Tržby z prodeje služeb - kultura Město Písek	6 800 000
Tržby z prodeje služeb – podnájem	2 701
Tržby z prodeje služeb – propagace	2 000
Tržby z prodeje služeb - kopírování, internet, faxování	27 651
Tržby – Infocentrum	560 000
Tržby za prodané zboží – Sladovna	308 584
Ostatní výnosy	356 130
Přijaté příspěvky - Město Písek	890 000
Účelová dotace Jihočeský kraj	50 000
Výnosy celkem	9 603 548

Zdroj: Výroční zpráva 2012, Dostupné k 25. 5. 2014,

URL: <<http://www.sladovna.cz/o-sladovne/o-organizace>>

Hlavní položkou nákladů jsou mzdy, které tvoří 33 % celkových nákladů roku 2012. Například na propagaci vynakládala v tomto roce Sladovna celkem 393 991 Kč.

Tabulka 7: Složení nákladů v roce 2012

Druh nákladu	Částka (Kč)
Spotřeba materiálu	413 264
Spotřeba energie	1 028 694
Prodané zboží	192 335
Propagace	393 331
Mzdové náklady	3 120 639
Zákonné sociální pojištění	1 021 029
Dary	348
Pojištění expozice	82 973
Ostatní náklady	3 189 183
Celkem	9 441 796

Zdroj: Výroční zpráva 2012, Dostupné k 25. 5. 2014,

URL: <<http://www.sladovna.cz/o-sladovne/o-organizace>>

7.5. Možnosti využití prostor Sladovny

Po převzetí Sladovny do vlastnictví města proběhla rekonstrukce části tohoto objektu. Důvodem byl nedostatek finančních prostředků na opravu celé stavby. Rekonstrukce pouze třetiny domu byla již sama o sobě velice finančně náročná a bez dotace od EU by se nejspíš neuskutečnila. Třetina Sladovny byla zrekonstruována a zbylá část zakonzervována.

Začátkem roku 2013 se začalo jednat o novém využití pro zakonzervovanou středovou část sladovny. Přibližně v půlce dubna tohoto roku se v prostorách Sladovny uskutečnila veřejná diskuze na téma jejího nového využití Sladovny. Nejdiskutovanějšími návrhy bylo “Muzeum sladovnictví” a “Dům přírody”¹²⁴

Muzeum sladovnictví by mělo zobrazovat, jak v 19. století vypadala výroba a skladování sladu a mělo být rozmístěno do šesti podlaží objektu. S tímto projektem souhlasili téměř všichni. Pořízení expozice by vyšlo na cca 25 mil. Kč.

Dalším návrhem, který by mohl být uskutečněn v nejnižším podlaží, bylo muzeum koster zvířat s názvem Dům přírody. S tímto návrhem přišel Miroslav Procházka, který provozuje Krokodýlí zoo v Protivíně. Zároveň chtěl do chráněného objektu Sladovny umístit i živé krokodýly. Vedení města nebylo

¹²⁴ Dům přírody, nebo hopsárium? Písek hledá využití Sladovny. In: *IDNES.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://budejovice.idnes.cz/pisek-resi-co-se-sladovnou-dcr-budejovice-zpravy.aspx?c=A130416_1917558_budejovice-zpravy_jkr

nijak výrazně proti, spíše naopak. Celková úprava prostor pro expozici by vyšla na cca 50 mil. Kč, s tím, že Procházka byl ochoten do projektu investovat ze svých zdrojů 20 mil. Kč, což se vedení města velice zamlouvalo. O dalších 20 mil. Kč chtělo město zažádat z Regionálního operačního programu Jihozápad a zbylých 10 mil. Kč by zaplatilo ze svých zdrojů. Proti tomuto návrhu ovšem vystoupilo velice ostře celé vedení Sladovny v čele se současnou ředitelkou, s odůvodněním, že tento návrh nezapadá do současné koncepce Sladovny, centra české ilustrace, která je zaměřena na dětskou knižní kulturu.¹²⁵

Ředitelka Tereza Dobiášová navrhovala do zbylé části umístit buď „hopsárium“ (dětské kryté hřiště), obchod s místními produkty či centrum rezidenčního bydlení pro umělce, které je v současnosti v Evropě velice oblíbené.

Nakonec byl schválen původní návrh muzea sladovnictví, který bude probíhat v rámci 6. etapy celkové rekonstrukce a zároveň byl odsouhlasen i návrh ředitelky Dobiášové, kryté dětské hřiště, které bude vytvořeno v rámci 7. etapy rekonstrukce. Šestá i sedmá etapa by měly být zahájeny zároveň, a to v červnu 2014, s tím že, 6. část by měla být ukončena v prosinci 2014 a část sedmá až v průběhu roku 2015.

Současné vedení Sladovny má aktuálně stanoveny tyto cíle: vytvořit ze Sladovny v Písku kulturní komplex pro celou rodinu se vzdělávacími funkcemi pro děti na evropské úrovni, vhodným způsobem maximalizovat příjmy, snažit se o rozvoj turistického ruchu ve městě a zároveň přispívat k dlouhodobé udržitelnosti rozvoje cestovního ruchu Písku a v neposlední řadě přispívat k sociálnímu a kulturnímu rozvoji obyvatel města.

Doposud disponovala Sladovna třemi hlavními funkčními prvky, a to kanceláří destinačního managementu, turistickým informačním centrem s integrovanou recepcí Sladovny a především galerijním komplexem, který se skládá z Galerie hrou s interaktivními expozicemi a knižní ilustrací a z Malé galerie, která nabízí výstavy s regionální tematikou.

Se středovou částí Sladovny má společnost pět konkrétních záměrů, které navazují na již fungující levé křídlo objektu.

Předběžné náklady na zrealizování následujících projektů byly vyčísleny na 14 872 718 Kč. Více než polovina, 8 844 161 Kč by měla být financována z prostředků města, zbylá část nákladů by byla kryta z jiných zdrojů (dotace od Jihočeského kraje, Fond přeshraniční spolupráce).¹²⁶

¹²⁵ V písecké sladovně by se mohly usídlit ryby i kostry zvířat. In: *IDNES.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://budejovice.idnes.cz/v-pisecke-sladovne-by-se-mohly-usidlit-ryby-i-kostry-zvirat-pq3-/budejovice-zpravy.aspx?c=A130313_105752_budejovice-zpravy_sou

¹²⁶ Osobní rozhovor a e-mail s Terezou Dobiášovou, ředitelkou Sladovny, dne 21. 3. 2014

V současné době jsou v plánu tyto záměry:¹²⁷

1. Vybudování moderního návštěvnického centra
2. Expozice sladovnictví
3. Play & learn aréna
4. Play laboratoř
5. Sklady a produkční zázemí

1. Vybudování moderního návštěvnického centra

Z doposud fungujícího nepříliš standartního turistického informačního centra by se stalo moderní návštěvnické centrum, které by rozšířilo a vylepšilo své služby o zázemí, kde by návštěvníci mohli kreativně a interaktivně vnímat město Písek a odnášeli by si zážitky již ze samotného informačního centra. Dále by zde byla odpočinková zóna s možností občerstvení, připojení k internetu, uložení zavazadel či dokonce koupi originálních certifikovaných produktů regionu Prácheňsko (např. Zlivický chléb či Šperky z drátu kombinované se sklem).

2. Expozice sladovnictví

Hlavní náplní středové části by měla být expozice sladovnictví, která by přinášela návštěvníkům informace o procesu, který vede k výrobě piva, tedy o tom, jak se zpracovává obilí a slad. Cílem je využít kulturní a historické dědictví ke zvýšení a rozvoji cestovního ruchu města. Rekonstrukce by obnášela repasi a instalaci technického zařízení. Tato část by měla být financována z prostředků Regionálního operačního programu a městem Písek.

V rámci této etapy rekonstrukce by mělo dojít ke zpřístupnění Sladovny od řeky, čímž by mělo dojít k lepší dostupnosti nově vzniklého moderního informačního centra.

3. Play & learn aréna

Pod pojmem „play & learn“ aréna by se měl skrývat prostor, ve kterém by se děti od 8 měsíců do 6 let snažily a učily interaktivní formou poznávat svět kolem sebe. Prostor by byl rozdělen na tři zóny: zóna hry pro nejmenší, zóna fyzického poznávání a prožívání světa a zóna fantastické vizuality. Tato expozice byla inspirována vídeňským dětským muzeem ZOOM a ve spolupráci s ním by měla být i vytvořena. Vzhledem k již stávající expozici by měla úzce souviset s dílem Radka Pilaře. Tato část by měla být z 90% financována z Fondu česko-rakouské spolupráce.

¹²⁷ Osobní rozhovor a e-mail s Terezou Dobiášovou, ředitelkou Sladovny, dne 21. 3. 2014

3. Play laboratoř

Play laboratoř by měla probíhat na principu workshopu ve dvou zónách: zóna tvorby a zóna fyzického kontaktu s materiály. Cílem by mělo být hravým a zábavným způsobem rozvíjení manuálních schopností a kreativity. Tento prostor by měl být určen dětem od 8 do 18 let. Koncept těchto prostorů by měl vytvořit Petr Nikl na základě své úspěšné výstavy Play společně se společností Audabiac o. s., která by tento projekt finančně podporovala.

4. Sklady a produkční zázemí

Tyto prostory by měly sloužit jako zázemí pro provoz celého objektu Sladovny a především jako skladovací plocha pro vytváření kulturních akcí a plánovaných výstav.

Obrázek 9: Záměry rekonstrukce středové části Sladovny

Zdroj: Emailová komunikace s paní Terezou Dobiášovou, dostupné na vyžádání u vedení Sladovny

8. Dotazníkové šetření

8.1. Cíle výzkumu

Hlavním cílem šetření bylo zjistit, zda a případně jaká skupina obyvatel města Sladovnu navštěvuje, zda jsou s jejími aktivitami spokojeni a považují kulturní využití za vhodné pro objekt, který dříve sloužil k výrobě sladu.

Na základě definovaných cílů byly stanoveny hypotézy, na které by mělo alespoň částečně dotazníkové šetření odpovědět:

1. Sladovna pozitivně přispívá k sociálnímu a kulturnímu rozvoji města.
2. Objekt bývalé sladovny je vhodně využit k novému účelu.

8.2. Metoda výzkumu

Ke zjištění stanovených cílů bylo použito dotazníkové šetření, které probíhalo na webových stránkách www.vyplnto.cz. Dotazník zde byl umístěn 26 dní a byl šířen především pomocí sociálních sítí, internetových stránek a e-mailovou komunikací mezi obyvatele města Písek.

Respondenti odpovídali na 23 otázek. Otázky byly buď uzavřené s jednou či více možnostmi anebo otevřené. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 151 respondentů.

8.3. Výsledky dotazníkového šetření

Cílem šetření bylo zjistit, jaký vliv má Sladovna na obyvatele města nebo na lidi, kteří zde pracují či navštěvují školu a tráví zde většinu svého času. Proto bylo nutné ihned první otázkou získat pouze potřebný segment respondentů. V případě, že odpovídající zvolil odpověď, že v Písku nebydlí ani zde nepracuje, dotazník byl ukončen.

Do dotazníku byla zařazena otázka, jež se dotazovala na kulturní událost, na kterou by občan Písku pozval své hosty, kterých si váží. S jasnou převahou se touto událostí stala Městská slavnost "Dotkni se Písku", kterou by doporučilo 49 dotazovaných. "Dotkni se Písku" je každoroční městská slavnost s hudebním a interaktivním programem pro děti i dospělé, která je zakončena tradičním ohňostrojem. Další akcí, už pouze se 14 hlasy, je Cipískoviště probíhající každoročně na břehu Otavy, kde jsou postaveny velké sochy z Písku. Kromě nábřeží probíhá doprovodný program pro děti i rodiče v Palackého sadech, Sladovně a Portyči. Přesně 13 dotazovaných by pozvalo své hosty na Mezinárodní festival studentských filmů, který pořádá Soukromá vyšší odborná škola filmová, která v Písku sídlí. Velice častou odpovědí byly také koncerty

jakéhokoli druhu (současné kapely v Pí local clubu či vážná hudba v kostel sv. Trojice). Pro akce pořádané ve Sladovně příliš mnoho lidí nehlasovalo, 5 ze všech dotazovaných by pozvalo hosty na některou z interaktivních výstav Sladovny a 2 na představení Divadla Continuo, které probíhá ve sklepních prostorech objektu.

Otázky na oblíbená kulturní zařízení byly zařazeny z důvodu určení alespoň částečné konkurence, se kterou se Sladovna potýká a případně jí odvádí potenciální návštěvníky.

Zajímavé je porovnání následujících dvou tabulek. Respondenti odpovídali na otázku, které kulturní zařízení navštěvují nejčastěji, a které nejraději. Dotazovaní nejčastěji navštěvují Kulturní dům. I přesto, že je tento objekt zároveň i jedním ze tří nejoblíbenějších zařízení, je mezi těmito dvěma otázkami značný rozdíl. Nejčastěji ho navštěvuje 24% lidí, avšak nejraději pouze 13%. Stejně tak je na tom Kino Portyč.

Opačným případem je Sladovna, kterou nejčastěji navštěvuje pouze 11%, a nejraději do ní zavítá 16% dotazovaných. Ve stejné situaci se nachází i Divadlo Fr. Šrámka, které je nejoblíbenější pro 15% respondentů, kdežto nejčastěji navštěvovaným objektem je pouze pro 8% dotazovaných.

Skupinu respondentů, kteří nejraději navštěvují Sladovnu, tvoří zejména lidé ve věku od 26 do 50 let. Věk těch, kteří zvolili Sladovnu, jako nejčastěji navštěvované kulturní zařízení se pohyboval především od 41 do 50 let.

Tabulka 8: Nejčastěji a nejraději navštěvovaná kulturní zařízení v Písku

<i>Jaké kulturní zařízení navštěvujete nejčastěji?</i>			<i>Jaké kulturní zařízení navštěvujete nejraději?</i>		
Kulturní zařízení	Počet	Procentuální podíl	Kulturní zařízení	Počet	Procentuální podíl
Kulturní dům	32	24%	Kulturní dům	17	13%
Kino Portyč	27	20%	Kino Portyč	15	11%
Divadlo Pod čarou	20	15%	Divadlo Pod čarou	20	15%
Pí (3,14) local club	14	10%	Pí (3,14) local club	17	13%
Sladovna	15	11%	Sladovna	21	16%
Divadlo Fr. Šrámka	10	8%	Divadlo Fr. Šrámka	20	15%
Galerie Portyč	8	6%	Galerie Portyč	12	9%
Divadelní kavárna	2	2%	Divadelní kavárna	1	1%
Prácheňské muzeum	2	2%	Prácheňské muzeum	3	2%
Palackého sady	1	1%	Palackého sady	1	1%
Kostel sv. Trojice	1	1%	Kostel sv. Trojice	2	2%

Zdroj: Sociální a kulturní přínos Sladovny obyvatelům města Písku: VypInto.cz. [online]. [cit. 2014-05-26]. Dostupné z: <http://www.vypInto.cz/realizovane-pruzkumy/socialni-a-kulturni-prinos-s/>

Z hlediska návštěvnosti má Sladovna několik konkurentů, tím nejsilnějším je Kulturní dům, který provozuje obecně prospěšná společnost založená městem Písek "Centrum kultury Písek". Kromě kulturního domu spravuje i Divadlo Fráni Šrámka, kino a galerii Portyč, letní kino, hudební pavilon v Palackého sadech a koncertní síň kostela Nejsvětější Trojice. Další konkurenční organizací je Divadlo Pod Čarou, které nabízí divadelní představení a Pí local club, jenž pořádá hudební večery současných hudebních kapel. I přes to, že Sladovna pořádá divadelní i hudební akce, jejím hlavním zaměřením zůstávají výstavy především pro dětského návštěvníka. Lze tedy říci, že Divadlo Pod Čarou ani Pí local club jí potenciální návštěvníky neodvádí. Hlavním konkurentem tak zůstává Kulturní centrum, nebo spíše společnost Centrum kultury Písek, která většinu kulturního života ve městě organizuje.

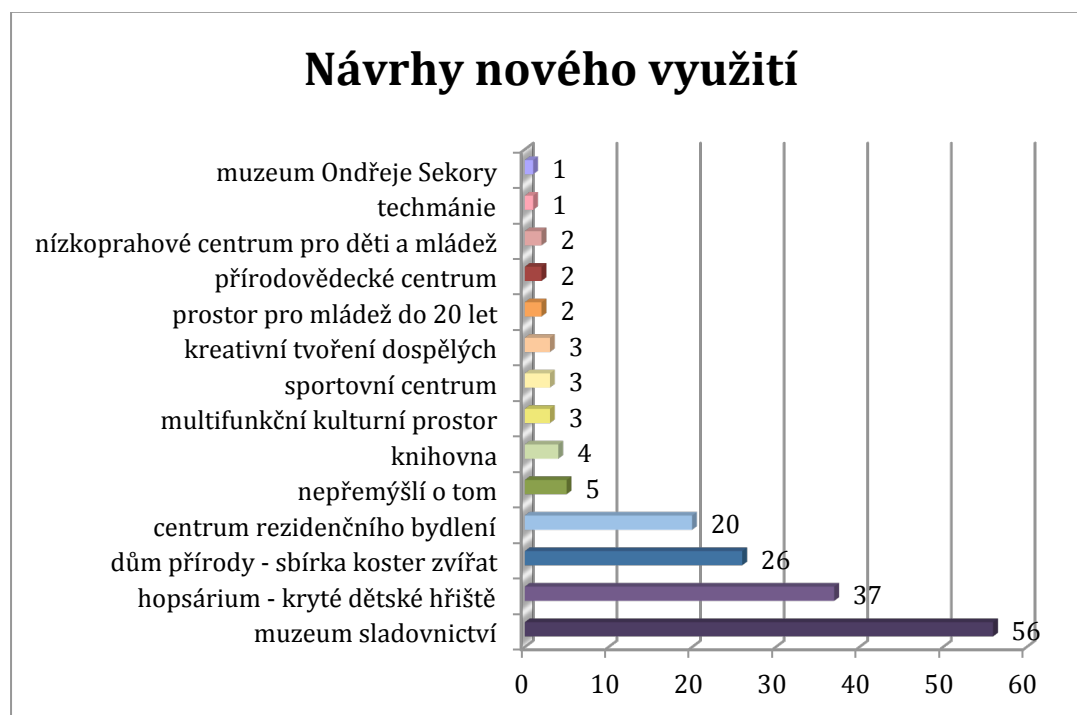
Na otázku, zda se návštěvníkům líbil zrekonstruovaný prostor, odpovědělo 85%, že ano. Nejčastějšími důvody nespokojenosti zbylých respondentů byly nevhodně využití prostory, malá okna s nedostatkem denního světla a celkové provedení rekonstrukce.

S využitím bývalé sladovny ke kulturním účelům souhlasí 115 ze všech dotazovaných respondentů. Avšak 19 z nich není nějakým způsobem spokojeno s provedením rekonstrukce.

Se současným provozem Sladovny nesouhlasilo 22 respondentů, kteří nejčastěji navrhovali jako vhodnější využití zřízení muzea sladovnictví. Dále obnovení výroby sladu a piva, sportovní zařízení či kulturní zařízení zaměřené na větší část populace než jen na děti.

Vzhledem k plánované rekonstrukci středové části, byla zařazena otázka, která dala dotazovaným prostor pro jejich vlastní návrhy, jak naložit s touto částí objektu. Bylo možné zvolit i více odpovědí. Odpovědi jsou zobrazeny v grafu. Téměř 40% se shodlo na vybudování muzea sladovnictví. Poměrně velké množství respondentů by rádo zrealizovalo návrh současné ředitelky, kryté dětské hřiště. Častou odpovědí byl i dům přírody, který však do současné koncepce Sladovny příliš nezapadá. Zajímavým nápadem je centrum rezidenčního bydlení pro tvořící umělce, které si u dotazovaných našlo i své zastánce. Objevil se i návrh využít Sladovnu pro prostory městské knihovny, což by mohlo být vzhledem k prostorným sálům objektu zajímavé spojení. Zbylé návrhy už tak velké zastoupení nemají a nápady jako přírodovědecké či sportovní centrum nejsou vzhledem ke koncepci Sladovny ani příliš vhodné.

Graf 2: Návrhy pro nevyužitou část Sladovny

Zdroj: Vyplňto.cz. [online]. [cit. 2014-05-26]. Dostupné z: <http://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/socialni-a-kulturni-prinos-s/>

V následujícím grafu jsou zobrazeny odpovědi na otázku, zda Sladovna přispívá k ekonomickému, sociálnímu a kulturnímu rozvoji města a jeho obyvatel. Z grafu vyplývá, že téměř tři čtvrtiny dotazovaných, konkrétně 72%, zaznamenává pozitivní přínos tohoto kulturního zařízení pro občany Písku. Stejně množství odpovídajících neví, zda je objekt pro obyvatele užitečný a nemá pocit, že by Sladovna byla pro město nějakým způsobem přínosná. Po bližším prozkoumání takto odpovídajících bylo zjištěno, že Ti, co nepovažují Sladovnu za užitečný objekt, nejsou s jeho současným fungováním a zaměřením spokojeni, vybírané vstupné považují za příliš vysoké a nelíbila se jim ani výstava, kterou zde navštívili.

Graf 3: Názor respondentů na přínos Sladovny pro rozvoj města

Zdroj: Vyplňto.cz. [online]. [cit. 2014-05-26]. Dostupné z: <http://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/socialni-a-kulturni-prinos-s/>

Závěr

Konverze opuštěných průmyslových objektů přestává být v posledních letech výjimečnou věcí. V České republice lze nalézt několik příkladů úspěšné animace industriálních staveb. Jednou z nich je i zvolený příklad přeměny průmyslové stavby, písecké Sladovny na stavbu sloužící kulturním účelům.

Stanovenou hypotézu, že nové využití Sladovny bylo vhodně zvoleno, potvrzuje několik faktů. Rekonstrukce Sladovny byla provedena kvalitně díky odbornosti a profesionalitě zhotovitele a zároveň díky zásahům státní památkové péče, které vedly k zachování původního vzhledu objektu v co největší míře. V některých případech bylo obtížné splnit všechny stanovené podmínky, ale nakonec bylo vše vyřešeno a splněno dle požadavků státní památkové péče. I přes to shledává současné vedení několik nedostatků, které vznikly nedostatečnou komunikací mezi zpracovatelem a zhotovitelem projektu. Tím zásadním je absence nákladního výtahu, pomocí kterého by se vystavovaná díla či rekvizity převážely.

Na počátku svého fungování nebyla Sladovna příliš navštěvovaným kulturním objektem. V posledních letech však její obliba mezi občany Písku narůstá a tím se zvyšuje i její návštěvnost. Za tuto skutečnost vděčí obecně prospěšná společnost ředitelce, která nastoupila v roce 2012 a přinesla do Sladovny nový koncept interaktivních výstav, které jsou pro dětského návštěvníka velmi lákavé. V roce 2011 byla celková návštěvnost 7 806 a v roce 2012 již 16 402.

Prostorné sály Sladovny jsou ideální pro interaktivní dětské výstavy. Jako jediná nevýhoda se mohou jevit malá okna, která nepropouští na vystavované předměty dostatek světla a je nutné využívat umělé osvětlení. Se současným využitím souhlasilo v dotazníkovém šetření 85% dotazovaných.

Druhá hypotéza: Sladovna pozitivně přispívá k sociálnímu a kulturnímu rozvoji města, byla taktéž potvrzena. V jedné otázce byli respondenti dotazováni přímo na jejich názor na přínos Sladovny pro obyvatele města. Téměř tři čtvrtiny odpovídajících, 70%, považuje objekt pro rozvoj města přínosný jak z hlediska ekonomického, sociálního, tak i kulturního. Přínos instituce vyplývá i z dalších odpovědí respondentů. S provedením rekonstrukce i s novým využitím souhlasilo 85% respondentů dotazníku.

Vzhledem k tomu, že v současnosti je využívána pouze třetina Sladovny, jsou na rok 2014 a 2015 plánovány 6. a 7. etapa rekonstrukce, které by zpřístupnily další část objektu. Na začátku projektu obnovy této stavby bylo stanoveno, že bude Sladovna sloužit jako kulturní centrum zaměřené především na děti a je potřeba se této koncepci držet a neuhýbat k jiným způsobům využití. V průběhu jednání o dalším osudu objektu bylo navrženo několik možností. Jednou z nich bylo i muzeum koster zvířat a živá krokodýlí zoo. Návrh, který nesouvisí s historií domu ani s již zavedeným a fungujícím kulturním centrem

pro děti, podal soukromník, který byl ochoten investovat do rekonstrukce 20 mil. Kč z vlastních zdrojů.

Otázka na využití doposud nezrekonstruované části byla zakomponována také do dotazníku. Téměř 40% dotazovaných by rádo ve Sladovně zřídilo muzeum sladovnictví, 27% se zalíbil návrh dětského krytého hřiště. Několik příznivců si našel i dům přírody se sbírkou koster zvířat. Zajímavými návrhy bylo zřízení městské knihovny, centra her či "science centra" na způsob plzeňské Techmanie.

Nakonec však zvítězil návrh vedení Sladovny na zřízení muzea sladovnictví a krytého dětského hřiště. Návrh je důkladně promyšlený a zapadá do vize celé Sladovny. A díky dotaci, kterou město obdrží od EU, bude možné zrekonstruovat a přivést k životu další část tohoto neobyčejného objektu.

Sladovnu v Písku lze považovat za úspěšný příklad konverze nevyužívaného průmyslového objektu, který má velký potenciál a snahu se dále rozvíjet. Funguje již osmým rokem a i přes počáteční problémy její obliba mezi občany Písku stále narůstá. Je ukázkou snahy, odhodlání a práce, která se vyplatila a zachránila mimořádnou stavbu, která má nesmazatelnou kulturní, historickou a technickou hodnotu. Může sloužit jako příklad dobré praxe pro mnohé další průmyslové stavby.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

- CIKÁNEK, Martin. Kreativní průmysly: příležitost pro novou ekonomiku. 1. vyd. Praha: Institut umění - Divadelní ústav, 2009. ISBN 978-80-7008-231-7
- FRAGNER, Benjamin. Průmyslové dědictví: sborník příspěvků z mezinárodního bienále Industriální stopy. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2008. ISBN 978-80-01-04067-6.
- DVOŘÁKOVÁ, Eva, Benjamin FRAGNER a Tomáš ŠENBERG. Industriál - paměť - východiska. 1. vyd. Praha: Titanic, 2007. ISBN 978-80-86652-33-7.
- HLAVÁČEK, Emil. *Architektura pohybu a proměn*. Praha: Odeon, 1985
- HLUŠIČKOVÁ, Hana. *Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: Díl 1. A-G*. 1. vyd. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-7277-043-8
- KOLÁŘ, Ondřej. *Písek - příběh města*. 1. vyd. Písek: Město Písek, 2012. ISBN 978-80-905394-0-2
- ŠENBERGER, Tomáš. *Rekonstrukce výrobně-technických staveb k novým účelům*. 2.vyd. Praha: Národní technické muzeum v Praze, 1995. Rozpravy Národního technického muzea v Praze. ISBN 80-7037-044-0

Časopisy

- RIX, Michael. Industrial Archeology. *The Amateur Historian*. 1955, 225-229.
- ZÍDEK, Svatopluk. 15 let koordinované činnosti nevládních organizací v oblasti industriálního dědictví. *Zprávy památkové péče*. 2013, roč. 2013, č. 3.

Osobní a emailová komunikace

- Emailová komunikace s panem Jaroslavem Duškem, Městský úřad Písek, Odbor rozvoje, investic a majetku města, ze dne 26. 3. 2014
- Osobní rozhovor a emailová komunikace s paní Terezou Dobiášovou, ředitelkou Sladovny, ze dne 25. 10. 2013 a 21. 3. 2014

Interní zdroje

- KADLČÁKOVÁ, Eva. *Regenerace historického jádra města Písek na břehu Otavy mezi Kamenným mostem a Putimskou branou*. MĚSTO PÍSEK: PROTISK České Budějovice, 2008. Str. 37
- SAMŠUK, Zbyněk. Závazné stanovisko k přípravě studie úprav a oprav objektu sladovny Písek. 1995. Dostupné na vyžádání: Městský úřad Písek
- Přehled nákladů k 31.10.2007. Dostupné na vyžádání: Městský úřad Písek

Internetové zdroje a materiály

- BRABCOVÁ, Alexandra. *Analytická studie pro účely kandidatury Plzně na EHMK 2015*. 2010. Dostupné z: http://www.ukep.eu/IPRM/IPRM_EHMK/002_4x4/priloha2.pdf
- Český svaz stavebních inženýrů [online]. 2010. Dostupné z: <http://www.cssi-cr.cz>
- Chrám chmele a piva. *Chrám chmele a piva Žatec* [online]. 2010. Dostupné z: <http://chchp.cz/cz/chram-chmele-a-piva>
- Dům přírody, nebo hopsárium? Písek hledá využití Sladovny. In: *IDNES.cz* [online]. 2013. Dostupné z: http://budejovice.idnes.cz/pisek-resi-co-se-sladovnou-dcr-/budejovice-zpravy.aspx?c=A130416_1917558_budejovice-zpravy_jkr
- ERNEST, Jan. *Český průmysl v roce 2013*. In: Slideshare [online]. 2013. Dostupné z: <http://www.slideshare.net/statistickyurad/esk-prmysl>
- Historie píseckých ulic a náměstí: Sedláčková. In: *Oblastní charita Písek* [online]. 2014. Dostupné z: http://www.ihsv.eu/ihsv/pisek/HB_Sedlackova.php
- LT C 2X/Ub Býv. Továrna na slaměný papír a lepenku Marek Spitz, K Papírně, Písek. In: *KODA - databáze komínů ČR* [online]. 2010 Dostupné z: <http://koda.kominari.cz/?action=karta&cislo=4063>
- Písecké pivovary. In: *Pivní deník* [online]. 2008 Dostupné z: <http://www.pivnidenik.cz/clanek/2975-Pisecke-pivovary/index.htm>
- Písek. *Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska* [online]. 2011 Dostupné z: <http://www.shscms.cz/emapa/Jihocesky-kraj/Pisek/>
- *Platforma pro propagaci a záchranu průmyslového dědictví* [online]. 2011 Dostupné z: <http://www.industrialnistopy.cz>

- Příprava a realizace rekonstrukce objektu Sladovny Písek. In: *Stavebnictvi3000.cz* [online]. 2004 Dostupné z: <http://www.stavebnictvi3000.cz/clanky/priprava-a-realizace-rekonstrukce-objektu-sladovny/>
- Profil VCPD. *Výzkumné centrum průmyslového dědictví* [online]. 2010 Dostupné z: <http://vcpd.cvut.cz/2-profil.aspx>
- *Průmysl a podnikání. Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky* [online]. 2013 Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js13/geograf/web/pages/05-prumysl-podnikani.html>
- Punčochy vystřídala továrna na fezy. *Písecký deník* [online]. 2010 Dostupné z: http://pisecky.denik.cz/zpravy_region/pi_20100517_fez.html
- *Radek Pilar* [online]. 2014 Dostupné z: <http://www.radek-pilar.cz>
- *Sladovna - galerie brou* [online]. 2014. vyd. Dostupné z: <http://www.sladovna.cz>
- Sladovna Písek o.p.s. In: *Písek a Písecko - informační systém cestovního ruchu* [online]. 2011 [cit. 2014-04-28]. Dostupné z: <http://www.icpisek.cz/docs/cz/atr68.xml>
- Sociální a kulturní přínos Sladovny obyvatelům města Písku: *Vyplňto.cz*. [online]. Dostupné z: <http://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/socialni-a-kulturni-prinos-s/>
- Stavební fond průmyslového dědictví - potenciál udržitelného rozvoje. *Časopis Stavebnictví* [online]. 2007, roč. 07, 11-12 Dostupné z: http://www.casopisstavebnictvi.cz/stavebni-fond-prumysloveho-dedictvi-potencial-udrzitelneho-rozvoje_A502_I14
- V písecké sladovně by se mohly usídlit ryby i kostry zvířat. In: *IDNES.cz* [online]. 2013. Dostupné z: http://budejovice.idnes.cz/v-pisecke-sladovne-by-se-mohly-usidlit-ryby-i-kostry-zvirat-pq3-/budejovice-zpravy.aspx?c=A130313_105752_budejovice-zpravy_sou
- Výstaviště bylo také cvičištěm i popravištěm. *Písecký deník* [online]. 2010 Dostupné z: http://pisecky.denik.cz/zpravy_region/pi_20100211vystaviste.html
- Workshop Nové využití nákladového nádraží Žižkov. In: *FA ČVUT* [online]. 2011 Dostupné z: <http://www.fa.cvut.cz/Cz/Fakulta/ZpravyZFA/WorkshopNoveVyuzitiNaKladovehoNadraziZizkov>

Přílohy

Příloha 1: Dotazník

1. Bydlíte v Písku?

- ano, bydlím
- ne, nebydlím, ale pracuji zde/chodím do školy
- ne, nebydlím -> konec dotazníku

2. Jaký druh kulturních akcí v Písku navštěvujete?

- koncerty
- divadlo
- kino
- výstavy (výtvarné umění, fotografie)
- žádné -> otázka č. 6
- jiné:

3. Na kterou kulturní akci v Písku byste pozvali své hosty, kterých si vážíte? (otevřená)

4. Jaké kulturní zařízení navštěvujete nejčastěji?

- Kulturní dům
- Divadlo Pod čarou
- Divadlo Fr. Šrámka
- Kino Portyč
- Galerie Portyč
- Sladovna
- Pí (3,14) local club
- Jiné:

5. Jaké kulturní zařízení navštěvujete nejraději?

- Kulturní dům
- Divadlo Pod čarou
- Divadlo Fr. Šrámka
- Kino Portyč
- Galerie Portyč
- Sladovna
- Pí (3,14) local club
- Jiné:

6. Znáte píseckou Sladovnu?

- ano
- ne -> otázka č. 21

7. Navštívili jste někdy tento prostor?

- ano, jedenkrát -> otázka č. 8
- ano, více než jedenkrát -> otázka č. 8
- ne -> otázka č. 9

8. Co Vás k návštěvě Sladovny vedlo? -> otázka č. 10

- program
- samotný prostor
- děti, rodina, kamarádi
- jiné:

9. Z jakého důvodu? -> otázka č. 16

- nezaujaly mě pořádané akce
- nebyla možnost nebo čas, ale rád(a) bych
- jiné:

10. Jakou akci, pořádanou Sladovnou, jste navštívili?

- výstava
- workshop
- koncert
- beseda
- divadlo
- jiné:

11. Vzpomenete si, jak se konkrétní akce jmenovala? Pokud ano, tak jak?

- ne
- jiné:

12. Líbila se Vám tato akce?

- ano, velice
- spíše ano
- spíše ne
- ne, vůbec

13. Líbil se Vám zrekonstruovaný prostor Sladovny?

- Ano -> otázka č. 15
- ne -> otázka č. 14

14. Co konkrétně se Vám nelíbilo? (otevřená otázka)

15. Považujete vybírané vstupné za přiměřené?

(dospělí 90, děti do 15 let a senioři 60)

- ano
- ne, je příliš nízké
- ne, je příliš vysoké

16. Je podle Vás kulturní využití vhodné pro budovu, která dříve sloužila k výrobě sladu?

- Ano -> otázka č. 18
- využití je vhodné, ale v případě Sladovny se mi nelíbí provedení rekonstrukce -> otázka č. 18
- ne -> otázka č. 17

17. Jaké využití by podle Vás bylo vhodnější? (otevřená otázka)

18. Víte o tom, že v současnosti je využita pouze třetina budovy Sladovny?

- ano
- ne

19. Jaké využití zbylé části objektu by se nejlépe hodilo k již fungujícímu kulturnímu centru, určenému především dětem?

- Muzeum sladovnictví
- Dům přírody - sbírka koster zvířat
- Hopsárium - kryté dětské hřiště
- Centrum rezidenčního bydlení - ubytování pro tvořící umělce
- jiné:

20. Přispívá podle Vás Sladovna pozitivně k ekonomickému, sociálnímu a kulturnímu rozvoji města a obyvatel?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

21. Váš věk

- 15 - 19
- 20 - 25
- 26 - 30
- 31 - 40
- 41 - 50
- 51 - 60
- 60 a více

22. Vaše pohlaví

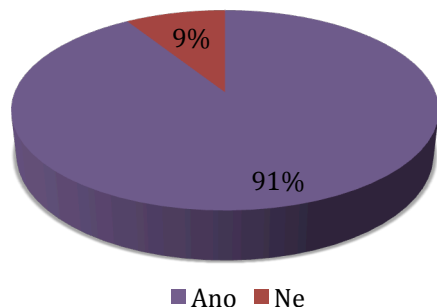
- muž
- žena

23. Nejvyšší dosažené vzdělání

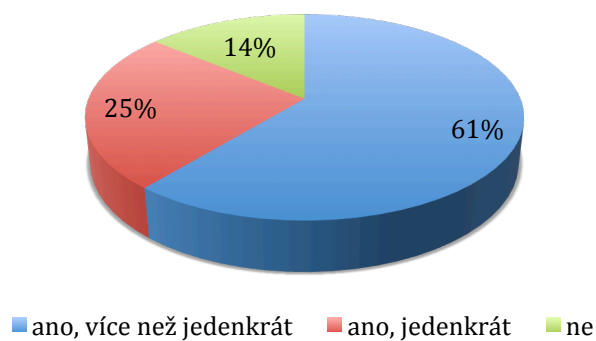
- základní
- vyučený/á
- středoškolské s maturitou
- vyšší odborné
- vysokoškolské

Příloha 2: Vyhodnocení dotazníku

Znáte píseckou Sladovnu?

Navštívili jste někdy píseckou Sladovnu?

Co Vás k návštěvě Sladovny vedlo?

Důvod návštěvy	Počet	Procentuální podíl
program	62	41%
děti, rodina, kamarádi	40	26%
samotný prostor	37	25%
školní exkurze	8	5%
zasedání zastupitelstva	2	1%
zaměstnání	1	1%
informační centrum	1	1%

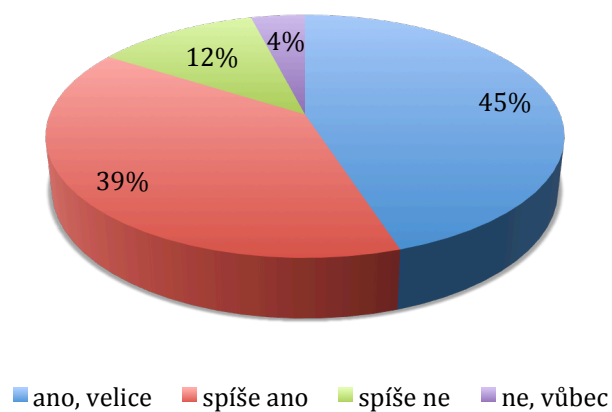
Z jakého důvodu jste Sladovnu nenavštívili?

Důvod	Počet
nebyla možnost nebo čas, ale rád(a) bych	10
nezaujaly mě pořádané akce	9

Jakou akci jste ve Sladovně navštívili?

Pořádaná akce	Počet
výstava	92
beseda	26
koncert	17
workshop	12
divadlo	10
promítání filmů	1

Líbila se vám navštívená akce?

Příloha 3

Příloha 1: "Sladovna včera a dnes"

Příloha 2: Sladovna před rekonstrukcí

Příloha 3: Sladovna po rekonstrukci

Příloha 4: Prosklený vchod do Sladovny

Příloha 5: Nádvoří Sladovny

Seznam obrázků, tabulek a grafů

Tabulka 1: Náklady na rekonstrukci Sladovny	49
Tabulka 2: Porovnání návštěvnosti v letech 2012 a 2013.....	51
Tabulka 3: Porovnání celkové návštěvnosti v letech 2011 a 2012	52
Tabulka 4: Ceny poskytovaných pronájmů	55
Tabulka 5: Porovnání výnosů a nákladů let 2010, 2011 a 2012	57
Tabulka 6: Složení výnosů v roce 2012.....	57
Tabulka 7: Složení nákladů v roce 2012.....	58
Tabulka 8: Nejčastěji a nejraději navštěvovaná kulturní zařízení v Písku	63
Obrázek 1: Pivovar v Litomyšli (YMCA)	30
Obrázek 2: Nový pivovar v Hradci Králové (Regiocentrum).....	30
Obrázek 4: Pohled na Sladovnu z protějšího břehu	39
Obrázek 5: Půdorys Sladovny (6. podlaží)	42
Obrázek 6: Nádvoří Sladovny před rekonstrukcí	43
Obrázek 7: Vysoké trámy	53
Obrázek 8: Nízké trámy	53
Obrázek 9: Záměry rekonstrukce středové části Sladovny	61
Graf 1: Organizační struktura Sladovny	56
Graf 2: Návrhy pro nevyužitou část Sladovny.....	65
Graf 3: Názor respondentů na přínos Sladovny pro rozvoj města.....	66